Ára: 130 FORINT

67. évf. 12. szám 2012. július 1. Támmuz 11. 5772. כ"ה

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

אל תירא כי אתך אני

(ישעיה 43/5)

Feldmájer Péter beszéde Brüsszelben

Tisztelt Konferencia!

Először is nézzük, mi a magyar hivatalos álláspont. A Magyar Kormány általában a leghatározottabban elítéli az antiszemita megnyilvánulásokat, határozott fellépést ígér az ilyen nézeteket hangoztatókkal szemben, a legdurvább esetekben néha meg is indulnak a büntetőeljárások.

A Magyar Kormány sokat tesz a holokauszt áldozatai emlékének megőrzéséért, külön kiemelve az embermentők tevékenységét. Wallenberg születésének 100. évfordulójára 2012-t emlékévnek nyilvánította, és Magyarországon különböző programokat szerveznek az egész országban. Nincs alap arra, hogy kételkedjünk a Kormány tagjainak elkötelezettségében, hogy fel kívánják venni a harcot az antiszemita erőkkel szemben.

Ez zajlik tehát a színpadon, de ha megnézzük, hogy mi van a függöny mögött, akkor nagyon sötét képet látunk. Az első probléma a kifejezetten antiszemita párt jelenléte a Parlamentben. A magyarországi antiszemitizmus az elmúlt két évben egyre virulensebbé és egyre veszélyesebbé vált. A Jobbik nevű parlamenti párt folyamatosan arra használja fel a nyilvánosságot, hogy képviselői támadják a zsidóságot. Felhasználják az antiszemiták minden, klasszikus és modern érvét, ideértve a vérvádat, a holokausztagadást és Izrael Állam folyamatos mocskolását.

Tevékenységük nemcsak a Parlamentre korlátozódik, hanem az élet minden területén fellépnek aktivistáik, az általuk gerjesztett légkörben a szóbeli támadások mindennaposak. Igen nagy problémát jelent a magyar kormányzat magatartása is, mert folyamatosan átveszi a szélsőjobboldal egyes jelszavait, hogy szavazóikat a saját oldalára állítsa. Az antiszemitizmus elleni lépéseket az egyensúly részének képzelik, úgy gondolják, hogy ha időnként fellépnek az ellen, akkor a másik oldalon teret engedhetnek a szélsőjobboldali nézeteknek.

A kormányzat egyes tisztségviselőitől sem állnak távol a zsidóellenes nézetek. Erre jó példa, hogy az a kormánybiztos, aki a zsidóság ügyeivel foglalkozik, egy megbeszélésen „ellenkező előjelű vészkorszakról" beszélt. (A vészkorszak kifejezést a magyar nyelvben a soára használták azelőtt, hogy a holokauszt kifejezés közismertté vált volna.) Ezt ugyan próbálta később megmagyarázni, de ezt a kijelentést az ott lévő zsidók úgy értelmezték, hogy azt akarta kifejezni, az 1940-es években a nem zsidók gyilkolták meg a zsidókat Magyarországon, az azt követő kommunista időszakban pedig a zsidók gyilkolták meg a nem zsidókat. Ez a kijelentés is mutatja, milyen magas szintre jutott az az antiszemita szlogen, hogy a kommunizmus a zsidók bosszúja volt a nem zsidók ellen.

Jól mutatja a kormányzat kettősségét a Nemzeti Alaptanterv ügye, ez határozza meg, hogy a következő években, évtizedekben mit fognak tanítani az iskolákban. A kulturális minisztérium a tananyagba belefoglalta több olyan szerző életművét, akik nyilvánosan és büszkén vallották magukat antiszemitának, közülük az egyiket háborús bűnösként halálra is ítélték. Ezeknek az íróknak a verseit, könyveit fogják oktatni a fiatal gyerekeknek, akik már korán megtanulhatják, hogy az antiszemitizmus nem bűn, lehet a zsidókat gyűlölni. A tiltakozásunk nyomán sem változtattak álláspontjukon, sőt egy Nyirő nevű írónak, aki az utolsó napokig kitartott a fasiszta magyar kormányzat mellett, Erdélybe, Romániába tervezett újratemetését a Magyar Országgyűlés szervezte meg, amelyen személyesen is részt vett az Országgyűlés elnöke és a kulturális államtitkár.

Az antiszemita megjegyzések a mindennapi közbeszéd részévé váltak, nemcsak a fasiszta szélsőjobboldali, hanem a konzervatív körökben is. Emellett folyamatosak a támadások a zsidó vagy zsidónak hitt intézmények ellen, a támadások célpontjai elsősorban a holokauszt áldozataira emlékező szobrok, a zsidótemetők és egyéb épületek, de az utóbbi időben többször előfordult, hogy zsidókat támadtak meg az utcán, szidalmazták vagy testileg is bántalmazták őket.

A Kormány az elvi nyilatkozatokon túlmenően nem tesz hatékony lépéseket. A rendőrség nem tanúsít kellő elszántságot a szóbeli, illetve írásbeli támadásokkal szemben, csak a legdurvább fizikai támadásokat veszik komolyan, a nyomozók nem rendelkeznek speciális tudással az ilyen ügyek kezeléséhez, az ügyészség ritkán emel vádat, mert a bíróságok igen elnézőek, és megfelelő törvények hiányában nem is nagyon tudnak fellépni a bűnözőkkel szemben. Most történt meg hosszú idő óta először, hogy valakit a holokauszt tagadásáért elítéltek, ez azonban ritka kivétel. A holokausztagadás terjedéséhez hozzájárul a népirtás magyarországi felelősei szerepének relativizálását célzó kormányzati törekvések mind nyilvánvalóbbá válása.

A több mint 450 ezer magyar zsidó haláltáborba hurcolását elősegítő törvények meghozatala idején és a deportálások lebonyolításakor Horthy Miklós volt Magyarország kormányzója, így tényleges és közvetlen felelősség terheli a tömeggyilkosságért, azért, hogy az egész magyar közigazgatás, a rendőrség és főleg a csendőrség aktívan vett részt a zsidók azonosításában, összegyűjtésében és bevagonírozásában, elszállításában. Most a konzervatív párt tagjainak és vezetőinek aktív támogatásával az egész országban szobrot állítanak neki, különböző utcákat, tereket neveznek el róla, vagyis példaként, hősként állítják az emberek elé. Az igazságügyi minisztérium helyettes államtitkára ezt erkölcsileg elfogadhatónak ítélte meg egy tévényilatkozatában.

Az előző példák is jól mutatják, hogy Magyarországon a probléma kettős. Egyrészt egyre erősebb a náci eszmékhez közel álló nézeteket valló szélsőjobboldali párt hatása, amely népszerűségét főleg rasszista megnyilatkozásainak köszönheti, bár velük szemben a kormányzat szavakban és néha tettekben is fellép. Ugyanakkor a konzervatívakhoz tartozó pártvezetők, párttagok maguk is sok esetben antiszemita nézeteket vallanak, bár ezt igyekeznek titkolni. A hivatalos politika igyekszik negligálni a hatóságoknak a magyar holokausztban játszott alapvető szerepét, és az abban részt vevőket sok esetben példaként állítják az emberek elé.

A magyar zsidóság egyre inkább úgy érzi, hogy növekvő veszélyben él. A helyzet persze sokkal jobb, mint több nyugat-európai országban, például Franciaországban, ahol igen durva és tragikus kimenetelű terrortámadások történnek, nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy Magyarországon nincsen számottevő nagyságú muszlim populáció, így az itt megjelent és egyre harsányabb zsidóellenesség kifejezetten magyar gyökerű. Az elmúlt évtizedekben a magyar antiszemita mozgalmak megerősödtek, és tömeges támogatásra találtak a választók között. A Parlament eddig nem hozott olyan törvényeket, amelyek ezt a folyamatot meg tudták volna fordítani.

Elhangzott az antiszemitizmus ellen küzdő interparlamentáris bizottság ülésén.

Elie Wiesel visszaadta magyar állami kitüntetését

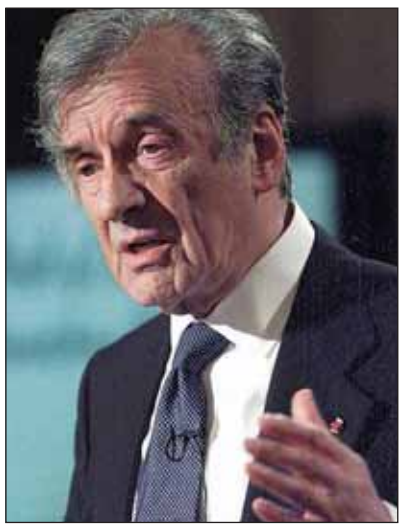

Egy *Kövér Lászlónak* címzett levélben mond le magas magyar állami kitüntetéséről *Elie Wiesel* magyar származású Nobel-békedíjas író. Írása szerint megdöbbenéssel és felháborodással értesült arról, hogy a Magyar Országgyűlés elnöke is részt vett a nyilas eszméket valló erdélyi író, Nyirő József újratemetési kísérletében. Kövér László házelnök megkapta a levelet, erősítették meg kérdésünkre.

Mély megdöbbenéssel és felháborodással értesültem arról, hogy *Szőcs Géza* kulturális államtitkár és *Vona Gábor,* a szélsőjobboldali Jobbik elnökének oldalán Ön is részt vett azon az ünnepségen, amelyet Romániában szerveztek a nyilaskeresztes parlament tagjának, Nyirő Józsefnek a tiszteletére. Megbotránkoztatónak találom, hogy a Magyar Országgyűlés elnöke képes volt elmenni egy olyan ünnepségre, amely a Horthy- és a Szálasi-rezsim fasiszta ideológiája előtt tiszteleg – szerepel abban a levélben, amelyet a Nobel-békedíjas Wiesel még június 7-én írt Kövér Lászlónak a román hatóságok által végül meghiúsított Nyirő-temetés kapcsán.

Írásában a magyar származású amerikai zsidó író kitér azokra a nyugtalanító hírekre, amelyek szerint Magyarországon köztereket neveznek el Horthy Miklósról és rehabilitálják Wass Albertet, illetve a világháborús fasiszta kormánnyal együttműködő más közéleti szereplőket, és a tanrendbe kerülnek szélsőjobboldali eszméket hirdető szerzők.

Wiesel a levélben emlékeztet rá, hogy 2009 decemberében tartott parlamenti beszédében felkérte a magyar képviselőket, hogy tegyenek többet a bizonyos kiadványokban és a politikai életben is megjelenő antiszemita, rasszista megnyilvánulások ellen, amelyek „szégyent hoznak a nemzetükre".

„Azóta egyre világosabb, hogy a magyar hatóságok bátorítólag lépnek fel azokban a kísérletekben, amelyek tisztára mosnák Magyarország múltjának ezt a tragikus fejezetét, nevezetesen a világháborús magyar kormány részvételét az ország több százezer zsidó állampolgárának deportálásában és meggyilkolásában" – állapítja meg Az éjszaka című könyvével világhírűvé vált író.

„Nem akarom, hogy közöm legyen ehhez, ezért ezennel visszaadom a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét, amelyet 2004. június 24-én Magyarország elnökétől [Mádl Ferenctől – a szerk.] kaptam" – zárul Wiesel levele.

(NOL)

Tábla Tscholl tiszteletére

Emléktáblát avatott a gödöllői önkormányzat a településen egykor számos zsidó üldözöttet megmentő osztrák Leo Tscholl emlékére – közölte a polgármesteri hivatal kommunikációs igazgatója.

Péterfi Csaba tájékoztatása szerint a táblát a Leo Tscholl egykori lakhelyéhez közel eső volt zsinagóga, ma városi bölcsőde falán helyezték el. A táblaavatás előtt holokausztmegemlékezést tartottak a gödöllői ótemetőben.

A kommunikációs igazgató elmondta: a város képviselő-testülete a Raoul Wallenberg-emlékév kapcsán döntött arról: készüljön emléktábla az 1944-ben a Kossuth Lajos utca 44. szám alatti házában zsidókat elrejtő, majd az országból kimenekítő Leo Tscholl tiszteletére.

Az osztrák férfi a visszaemlékezések szerint a helyi bíróságon dolgozott, és közben előkészítette a Kassa és Gödöllő között élő, rászoruló zsidók megmentését. Nyomdájában több száz hamis iratot állított elő, amelyekkel külföldre juttatta az üldözötteket – mondta Péterfi Csaba.

(Folytatás a 2. oldalon)

A jövőnkről tanácskoztak Debrecenben

Horovitz Tamás

Feldmájer Péter

A Gryllus testvérek Szalóki Ágival

(Beszámolónk a 3. oldalon)

9 770133 350099 12012

A Mazsihisz-elnök és a legfőbb ügyész tárgyalása

Szorosabban együttműködik az ügyészség és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége az antiszemita indíttatású bűncselekményekkel kapcsolatos információk cseréjében – állapodott meg a legfőbb ügyész és a Mazsihisz.

Feldmájer Péter

Polt Péter

Polt Péter legfőbb ügyész hivatalában fogadta a Mazsihisz vezetőit; a találkozóról a vallási szervezet tájékoztatta az MTI-t.

Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke hangsúlyozta: az egyre terjedő antiszemita indíttatású bűncselekmények üldözése az eddigieknél is nagyobb elszántságot és következetességet kíván meg, emiatt olyan speciális nyomozási technikákat kell alkalmazni, amelyek lehetővé teszik az ilyen cselekmények motívumainak felderítését – olvasható a közleményben.

Feldmájer Péter köszönetét fejezte ki az ügyészség elmúlt években végzett tevékenységéért, és külön kiemelte a Magyar Gárda elleni eljárásban végzett „következetes és fáradhatatlan munkát”.

Polt Péter kifejtette, hogy az ügyészség és a nyomozó hatóságok határozottan és következetesen felléptek és fel fognak lépni minden törvénysértő cselekedettel szemben, valamint fokozott figyelemmel fogják kezelni az ilyen ügyeket.

Rámutatott arra, hogy az ügyészség a törvényhozó által adott keretek között mindent megtesz, hogy az elkövetőket a bíróságok el is ítéljék – áll a Mazsihisz közleményében.

(MTI)

Sikertörténet az egyházi ingatlanrendezés

Szakmai konferencián ünnepelték, illetve értékelték Budapesten az egyházi ingatlanok rendezésének lezárultát. *Feldmájer Péter,* a Mazsihisz elnöke hangsúlyozta, hogy a magyarországi zsidóság számára többszörös hátránnyal kezdődött az ingatlanrendezés. Példaként mondta, hogy a törvény az 1948. évi tulajdoni állapotot jelölte meg az ingatlanok visszaszolgáltatásának alapjaként, miközben a zsidóság több középületét már a korábbi években elvették. Megjegyezte, hogy több évtizedes károkozás után az ingatlanügyek rendezése lehetőséget biztosított a hívek és a társadalom szolgálatára.

Komplikált, rendkívül összetett feladat volt az egyházi ingatlanrendezések ügye, a világméretű munka azonban mindenképp sikertörténetnek nevezhető – szögezte le a Parlament Felsőházi termében tartott konferencián *Semjén Zsolt.* A miniszterelnök-helyettes felidézte a még 1991-ben elfogadott eredeti törvényt, illetve méltatta az azt kidolgozó néhai szakpolitikust, *Izsépy Tamást.* Mint mondta, a rendkívül nehéz körülmények ellenére *Antall József* és *Boross Péter* egykori igazságügyi államtitkára volt az, aki „összerakta” és egyben is tartotta a 2011 végén megvalósult törvényt.

A miniszterelnök-helyettes hangsúlyozta, hogy a mintegy 8 ezer ingatlan ügyének rendezése óriási feladat volt, ezért is örömteli, hogy a kérdésben a rendszerváltást követő húsz évben végig tapasztalható volt egy alapvető konszenzus.

Ugyanezt a konszenzust méltatta az emberi erőforrások minisztere is. Köszöntőjében *Balog Zoltán* azt mondta, sok mindenre nem lehet büszke a politikai elit az elmúlt 20 év történetéből, de erre igen.

A miniszter hangsúlyozta, az egyházi ingatlanok visszaadásának kérdésében nem a „miért” a lényeg, sokkal inkább a „mi célból” kérdés a megfelelő. Az egyházak – szögezte le – szolgálni kívánnak ezekkel a javakkal. Balog Zoltán megjegyezte, hogy a sok vita övezte folyamatban az egyházak türelmesek voltak, ami ugyancsak hozzájárult a megfelelő rendezés eléréséhez.

Az emberi erőforrások minisztere kitért a finanszírozás nehézségeire is, ám leszögezte, a mostani rendszer mindenképp átláthatóbb, finanszírozhatóbb és magasabb színvonalú oktatási, hitéleti és szociális intézményrendszert eredményez. Bejelentette, hogy hamarosan megkezdődik az egyházak képviselőivel a második tárgyalási kör az általuk fenntartott intézményekről.

Köszöntőjében az egyházügyi államtitkár kijelentette, elérte célját az ingatlanrendezés, amely – mint fogalmazott – nem igazságtétel, hanem „lehetőség az egyház hitéleti és társadalmi szolgálatának bővülésére”. *Szászfalvi László* szerint az egykori államosításokkor az egyházakat nem anyagilag érte elsősorban óriási trauma, sokkal inkább az ingatlanjaikban folyó munka hiányzott a társadalom számára.

Leszögezte, hogy a kormány fontos partnerének tekinti az egyházakat, majd emlékeztetett, hogy az első Orbán-kormány által biztosított évi 4 milliárdos intézményfenntartói hozzájárulás eltörlését követően a második Orbán-kabinet újra visszaállította ezt a támogatási formát, amely jelenleg évi 1,35 milliárd forint. Ma – tette hozzá az államtitkár – súlyos gazdasági problémákkal kell szembenéznünk, ilyenkor jó megoldás az együttműködés.

A konferencián részt vett és előadást tartott *Erdő Péter* bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, *Csomós József* református püspök, *Gáncs Péter* evangélikus püspök, Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke.

A magyarországi egyházi ingatlanrendezés húszéves folyamatáról *Fedor Tibor,* az EMMI főosztályvezetője tartott előadást, a közép-kelet-európai tapasztalatokról pedig *Schanda Balázs,* a PPKE-JÁK dékánja beszélt.

Forrás: kormany.hu / MTI

Ortodox újjászületés a Wesselényiben

Az ortodox hitközség a Maszoret Avot – Amerikai Alapítványi Óvoda és Iskola bővítéséről döntött, hogy a zsidó nevelést a lehető legtöbb család számára tegye elérhetővé. Immár 1–20 évesig valamennyi korosztály számára nyitva állnak a kapuk.

Augusztus végétől új bölcsődénk 180 m²-en nyújt a kicsinyeknek szeretetteljes légkörben színvonalas ellátást és nevelést, biztosítva a zsidó hagyományok játékos megismerését.

Óvodánk iránt olyan örvendetesen megnőtt az érdeklődés, hogy a MAOIH a bővítését határozta el. Az új helyiségek 300 m²-en, két nagy csoportszobával, fejlesztő helyiséggel, tornateremmel várják a gyermekeket. A magyar óvodapedagógia és a zsidó nevelés harmonikus ötvözését a változatos tevékenységek, a környezet, az ünnepek programjai szolgálják felkészült óvónők és izraeli pedagógusok együttműködésében.

Lezárult az Amerikai Alapítványi Iskola TÁMOP 3.1.5 pályázati projektje. A projekt keretében az iskola 3 pedagógusa folytatott 1-2 éves posztgraduális tanulmányokat az iskolavezetés, az e-learning és a gyermeknyelvfejlesztés terén. A projektet a magyar állam és az Európai Unió támogatta.

A nagyobbakat általános iskolai, gimnáziumi és vendéglátó szakképzés várja. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a minden gyermekben ott rejlő tehetség felkutatására és kibontakoztatására, ugyanakkor a szükséges fejlesztésekre is. A kötelező tanórák mellett biztosítjuk a mindennapos testedzést, a gyermekek érdeklődésének megfelelő művészeti és tudományos szakköröket, versenyfelkészítést. Munkánkat a 2012/13. tanévben izraeli és amerikai anyanyelvi tanárok segítik majd.

A család valamennyi gyermekét várjuk – egy épületben – több szolgáltatással, hogy otthonos légkörben, gondos, figyelmes pedagógusok keze alatt, a zsidó hagyományokat a mindennapokban megismerve és megélve nevelkedjenek.

A jelentkezéseket a férőhelyek számának mértékéig tudjuk elfogadni.

További információkért kérjük, kövessék figyelemmel honlapunkat: www.aai.co.hu

Jelentkezni és érdeklődni e-mailben az igazgato.aai@gmail.com címen vagy szerda délelőttönként személyesen, illetve a 322-2843 telefonszámon lehet.

Tábla Tscholl tiszteletére

(Folytatás az 1. oldalról)

Az egykor Ausztriából Gödöllőre menekült Tscholl 1968-ban a jeruzsálemi Jad Vasem Intézettől megkapta a Világ Igaza kitüntetést.

(MTI)

***

A megemlékezésen részt vett Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója, Verő Tamás rabbi és Forgách János gödöllői túlélő. A rendezvényen Gémesi György polgármester mondott köszöntőt. Mint mondta, a Wallenberg-emlékév kiemelt hangsúlyt ad a közel 600 ezer magyar állampolgár deportálására, a halálmenetekre, az auschwitzi gázosítások áldozataira való emlékezésnek.

Leo Tscholl emlékezete szimbolikus jelentőségű, sorsában felidézhetjük térségünk huszadik századi történetének megannyi tragikus eseményét – fogalmazott Zoltai Gusztáv.

Siklós is csatlakozott Áder felhívásához

Csatlakozott a Baranya megyei Siklós polgármestere *Áder János* felhívásához, amelyben a köztársasági elnök elítélte a *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbi elleni inzultust; a polgármester egyúttal az ország valamennyi polgármesterét, képviselő-testületét felkérte a csatlakozásra.

Marenics János, a város független polgármestere az MTI-hez eljuttatott közleményében azt írta, „Siklós város valamennyi polgárának képviseletében csatlakozom Magyarország köztársasági elnökének felhívásához, mivel mélységesen elítélem az elmúlt napokban Schweitzer József világhírű tudós, nyugalmazott országos főrabbi ellen irányuló atrocitást”.

Közölte, „hiszem, hogy ha az ilyen és hasonló antiszemita inzultusok ellen minél több felelős vezető – települési szinten is – felemeli a hangját, akkor visszaszorítható lesz ez a gyűlöletkeltő, kirekesztő magatartás”.

(MTI)

Körzeti kitekintő

Szeged

Az országos ünnepi könyvheti rendezvények előestéjén mutatkozott be Szántó T. Gábor új kötetével, az Édeshármassal a hitközség és a Közéleti Kávéház közös rendezvényén. Az alkotás a szabadság és a rend, a holokausztot átélt és a fiatalabb korosztály viszonyát, társadalmi beilleszkedési nehézségeit, a zsidó múlt ismert és nem ismert nosztalgiáit dolgozza fel, időnként elkalandozva a hazain túl a világbeli élmények befogadásának témakörébe is.

* * *

Az Új Zsinagógában mutatkozott be a Negev-sivatagból érkezett Beér-Seva-i kamarazenekar és kórus. A négytagú zenekar, illetve a 18 fős kórus, a Brom Vegyiművek együttese – amely bejárta Franciaországtól Amerikáig a világot – hézagpótlónak bizonyult az egyre jobban csökkenő számú amatőr produkciók között hazánkban. Népszerű izraeli könnyűzenei műsoruk többször vastapsra ragadtatta a közönséget. Az együttes tagjai megismerkedtek előzőleg a város műértékeivel, a zsinagógával, fogyasztottak a gasztronómiát reprezentáló szegedi halászléből, a vendéglátókkal kicserélték országukat, városukat jelképező ajándékaikat, majd a műsort követően a viszontlátás reményében köszöntek el.

* * *

Péntek délelőtt sokan gyülekeztek a hitközség irodájában, hogy a szombat beállta előtt mind a Nagyzsinagógát, mind a dísztermet a hagyományoknak megfelelően virágba öltöztessék. A munka szinte egész nap folyt, miközben rabbink az SZTE Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskolájának 4. c osztályát látta vendégül a templomban, melyet be is mutatott a tanulóknak. Este kicsit fáradtan, de annál nagyobb örömmel köszöntöttük a szombatot.

Az ünnep ideje alatt esténként a Nagyzsinagógában, délelőttönként közösségünk dísztermében tartottuk istentiszteleteinket. Az előimádkozói feladatokat *Rachamin Karo Yakov* látta el.

Szombat este, sávuot eljövetelekor idősek és fiatalok rabbink lakásán gyűltek össze, hogy a havdala szertartása után közös asztalnál mélyüljenek el a Tóra hagyományának világában. A virrasztás éjszakáján sok minden szóba került, tradíció és modernitás, az élet kihívásai. Természetesen nem maradhattak el az elmúlt hetek eseményeiről szóló beszélgetések sem. Az éjszaka az előkészített tejes ételek fogyasztásával és az asztali áldás elmondásával zárult.

Az ünnepek lebonyolításában hitközségünk és szociális otthonunk konyhájának alkalmazottai a tőlük már megszokott magas nívón teljesítettek újból, amiért természetesen hála és köszönet jár.

L. A.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsök) irodavezetői, egyben kuratóriumi titkári munkakörére

A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány pályázatot hirdet a kuratóriumi titkári/irodavezetői munkakör betöltésére.

A Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány feladatairól és működéséről részletes információ található az interneten a www.mazsok.hu címen. Az irodavezető, kuratóriumi titkár feladatait a közalapítvány alapító okirata és SZMSZ-e tartalmazza.

Pályázati feltételek:

– felsőfokú végzettség;
– legalább ötéves vezetői gyakorlat;
– közhasznú szervezetek működésére vonatkozó ismeret;
– a magyar nyelv ismerete; jó fogalmazókészség;
– vagyonkezelési, ingatlanhasznosítási és ingatlanüzemeltetési gyakorlat;
– társalgási szintű angol nyelvtudás;
– büntetlen előélet.

Előnyben részesülnek:

– a kárpótlással kapcsolatban elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkezők;
– a legalább középfokú angol vagy héber nyelvvizsgával rendelkezők.

Az irodavezető/titkár javadalmazása megállapodással történik. Az irodavezető felett a kinevezési és fegyelmi, valamint az alapvető további munkáltatói jogokat a kuratórium gyakorolja, az egyéb munkáltatói jogokat a kuratórium elnöke gyakorolja.

A pályázatot öt példányban, zárt borítékban, a **„Mazsök Irodavezetői Pályázat”** jelige feltüntetésével kell benyújtani.

A pályázat benyújtásának határideje: 2012. július 31.

Cím: Budapest V. kerület, Tüköry utca 3., Szabó György úr kuratóriumi elnök

A pályázathoz mellékelni kell:

– a titkári/irodavezetői tevékenység ellátására vonatkozó rövid szakmai koncepciót;
– magyar és angol nyelvű szakmai életrajzot;
– a diplomát, egyéb végzettséget igazoló bizonyítvány(oka)t (eredeti dokumentum másolata);
– hatvan napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatokat a közalapítvány kuratóriuma bírálja el. A közalapítvány kuratóriuma fenntartja a pályázat eredménytelenné nyilvánításának jogát. A pályázat eredményéről a pályázók írásbeli értesítést kapnak.

Hírek, események röviden

– **Kirándulás.** Deutsch László főrabbi szervezésében az Israel Sela Otthon gondozottjai ellátogattak Szentendrére. Kellemes sétát tettek a városkában. Felkeresték a kis zsinagógát is, ahol az udvaron felállított mártíremlékmű előtt felhangzott a Kél málé ráchámim, majd közösen elmondták a kádist.

– **Adományok.** Szegő László 40 000 Ft-ot adományozott a Szeretetkórház részére.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

A jövőnkről tanácskoztak Debrecenben

Debrecenben tartották a magyarországi és a határon túli testvérhitközségek és szervezetek XIII. nemzetközi konferenciáját.

Az ülésszak fő témája a Hogyan tovább? volt. Az első munkanapon, pénteken *Heller Zsolt* etnográfus-folklorista a konferencia moderátoraként üdvözölte a vendégeket, majd egyik írását *Márkus Luca* olvasta fel. Házigazdai minőségében a DZSH elnöke, *Horovitz Tamás* köszöntötte *Kósa Lajos* polgármestert, *Bosák Nándort,* a római katolikus egyház debrecen-nyíregyházi megyés püspökét, *Feldmájer Péter* Mazsihisz-elnököt, *Galik Gábort,* a KIM egyházi államtitkárságának kabinetfőnökét, *Tóth Attilát,* a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének alelnökét, *Szilvássy Zoltánt,* a Debreceni Egyetem rektorhelyettesét, *Szabó Györgyöt,* a Mazsök kuratóriumának elnökét, *Abraham Ehrenfeld* rabbit, a nagyváradi hitközség vallási vezetőjét, valamint *Aser Ehrenfeldet,* a debreceni közösség rabbiját.

A hitközség elnöke üdvözölte továbbá a négy országból érkezett, mintegy százötven küldöttet is.

Idei témánk, mint mondta, a Hogyan tovább? A bár micva – utalt arra, hogy ez a 13. konferencia – komoly aktualitást ad ennek a kérdésnek, a nagykorúvá válás a jogokat és a kötelességeket egyaránt meghatározza, s nemcsak lehetőséget, de feladatokat is ad jövőnk vonatkozásában. Jelenünk minden szempontból nehéz, küzdelmes időszak, amelynek meghatározó tényezője az Európában uralkodó mély gazdasági válság. Ez, valamint a társadalomban meglévő nehézségek, feszültségek sajnos a világtörténelemre visszatekintve is felerősítik a rossz gondolatokat, a gyűlöletet és az antiszemitizmust. Ahhoz – emelte ki Horovitz Tamás –, hogy jövőnket stabillá, jövőképünket reményteljessé tudjuk tenni, reális képet kell alkotnunk jelenünkről, és ezt követően beszélhetünk jövőnk építéséről.

Melyek a céljaink a jövőnket illetően? Olyan országban szeretnénk élni és utódainkat tudni, amelyben közös munkával zsidó és nem zsidó emberek együttesen alakítják ki gazdasági életünk fellendülését, értékek mentén történő gondolkodásunkat, szélsőséges, gyűlölködő eszmék társadalmi összefogással történő kitaszítását. Az elnök emlékeztetett az elmúlt évben megalakult szervezet alapgondolatára, szlogenjére: Jövőnk az összefogás. Összefogás szűkebb és tágabb környezetünkkel, szélesebb körben vett egyházakkal, szervezetekkel, a társadalom minden szereplőjével.

Kósa Lajos, Debrecen első embere beszélt a város és a hitközség kiváló kapcsolatáról, hangsúlyozva azt is, hogy ennek nem lehetnek akadályai a véleménykülönbségek sem. Kiemelte a közös tényezők összekötő szerepét, a sokszínűség és a kapcsolatépítés fontosságát.

A polgármester „emberi indulatokra játszó butaságnak” ítélte meg például a Tiszaeszlárral kapcsolatos parlamenti felszólalást, majd kiemelte: többet kellene tudni a zsidóságról, a közös kultúráról, a konfliktusokat pedig „nem kell helyi értékükön túl kezelni”.

Kósa kijelentette: a gyűlölet bármilyen formáját mint egy mérget el kell utasítani, hiszen a gyűlölködők nem is tudják, ki mindenki talált már otthonra a Kárpát-medencében. Végül további támogatásáról biztosította a DZSH-t.

Bosák Nándor püspök a zsoltárból idézve, az „útválasztást” emelte ki, majd jelezte, ez mély értelmű utalást adhat a konferenciához. A püspök ezt követően beszélt még a jó útról, az igazság útjáról, az istenfélelem erőteréről, ami megoldás lehet az indulatok, a gyűlölet, a butaság elleni harcban.

Feldmájer Péter elnök egyebek mellett hangsúlyozta: „Ha komolyan vesszük a Ne ölj! parancsát, akkor nemcsak hogy nem ölünk meg senkit, hanem egyben nem támogatunk gyilkosokat, nem támogatjuk a gyilkosok segítőit, s teljen el bármennyi idő is, nem fogadhatjuk el, hogy a tömeggyilkosokat piedesztálra emeljék. Minden embernek vannak jó és rossz oldalai, de akiknek kezéhez ártatlan áldozatok tengernyi vére tapad, nem lehetnek példaképek az ifjúság számára, azok, akik a tömeggyilkosságokban részt vettek, nem állhatnak szobortalapzatokon.

Az a társadalom, amely megpróbálja áthágni ezt a szabályt, önmagát ítéli erkölcsi romlásra, s végső soron szétesésre.

A tisztelet parancsolata, amely ugyan az apáról és az anyáról szól, tágabb értelemben azt jelenti, minden embert tisztelnünk kell, el kell ismernünk a méltóságát. Az Örökkévaló sokfélének teremtett bennünket, és e sokféleség elfogadása nélkül csak háború és vérzivatar köszönthet ránk.

Nem fogadhatjuk tehát el azt, hogy embereket alázzanak meg, embereket támadjanak meg, akár szóban, akár fizikailag sértegessék őket. Habár most ezen a vidéken a legtöbb ilyen támadásnak mi, zsidók vagyunk kitéve, de már látjuk, hogy a sárkányfogvetemény egyre inkább szárba szökken, a gyűlölet mindent elborít, lassan nincs olyan szegmense életünknek, ahova a habzó szájú uszítók ne hatolnának be. Előttük semmi sem szent, sem gyermek, sem nő, sem idős, sem fiatal, sem templom, sem zsinagóga, mindegy nekik, hogy kiről és miről van szó, csak gyűlölködni lehessen.”

Végül pedig kiemelte: „A Mazsihisz büszke arra, hogy az egész magyarországi zsidóság nevében támogathatja debreceni taghitközségünk ezen kiváló kezdeményezését, és reméljük, amit évekkel ezelőtt elkezdtünk, azt a jövőben is folytathatjuk majd.”

Nagyváradon féltik a magyarországi zsidóságot

Szilvássy Zoltán rektorhelyettes beszélt arról, hogy a zsidó vallási és kulturális élet az országban – így Debrecenben is – aktív, s ebben nagy szerepe van egyebek mellett a hitközségeknek, a hitéleti, oktatási, kulturális és civil szervezeteknek is. „Persze az öröm mellett aggodalom is van a szívünkben. Az időnként – és főleg válságidőszakokban – fellángoló nacionalista gondolatok hatalmas veszélyt jelentenek nemcsak a zsidóságra és együttélésünkre, nem is kizárólag a kisebbségekre, hanem az egész nemzetre, mindannyiunk szabadságára és a demokráciára egyaránt.”

Szabó György (Mazsök) elmondta többek között azt is, hogy kuratóriumuk megkülönböztetett módon kívánja figyelemmel kísérni a Kárpát-medencei magyar zsidó kulturális rendezvényeket.

Tóth Attila alelnök egyebek mellett hangsúlyozta: „Nem mondok újat azzal, hogy a határon túli magyar egyházak a magyar közösségek kiemelkedő fontosságú értékhordozó és közösségteremtő tényezői. A hitélet körébe tartozó munkálkodásuk mellett kulturális, nevelési-oktatási tevékenységükkel, a nemzettudat ápolásával is meghatározó szerepet töltenek be.”

Abraham Ehrenfeld rabbi (Nagyvárad) köszöntő szavait követően aggodalmát fejezte ki, mint mondta: féltik a magyarországi zsidóságot.

Az eddig elhangzott gondolatokat őszintének titulálta.

Aser Ehrenfeld beszédéből: „A bár micva – tizenhárom év, amikor felnőtté válunk. Eddig volt a gyerekkor, gyakoroltunk, tanultunk, tévedtünk, felnőttünk. Ezután amit elhatározunk, kötelességünk betartani, ezért alapítottuk a Közép- és Kelet-európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Szövetségét, ami méltó felelősséggel jár. Nehéz időket élünk mint hitközség.”

Majd így folytatta: „A kérdés kérdése, hogy mi még zsidóknak nevezhetjük magunkat? Vagy miben vagyunk mi zsidók? Egy híres angol történész fiatalkori tanulmányában így ír: A zsidók már nem nép, csak egy maradvány a múltból. Egy ősi civilizáció emléke, amely nem akarja elismerni a jelen kort, és él a múltat figyelembe véve, várakozva egy eljövő Messiásra.

Ugyanez a híres filozófus – már tapasztaltan és életbölcsességgel megáldva – amikor Izrael megalakulásának 64. évfordulóját ünnepelte, e kijelentésének ellentmondó előadást tartott: Fontosnak tartom, hogy a diaszpórai zsidók őrizzék meg hagyományaikat, mert képviselik az autentikus zsidóságot, az eredeti történelmi népet. Ellentétben a kereszténységgel vagy az iszlámmal, őáltaluk lehet egyetértés a világ népei között. Nem is lehet elképzelni a világot zsidó nép nélkül.”

Végezetül Aser Ehrenfeld a konferencia témájával kapcsolatban – Hogyan tovább? – hozzátette: „Amint már említettem, a mai idők pesszimistává tehetik az embert. És ezért nem kellene hosszú távra tervezni. Javaslatom, hogy tanuljunk a múltból, amit jól ismerünk, és ezt vigyük tovább folyamatosan.”

A délután során elsőként *Papp László* alpolgármester lépett a mikrofonhoz. Igényes előadásából idézünk.

„A debreceni zsidóság ugyanúgy szerves részét képezi a magyarországi zsidóságnak, mint Debrecen újkori vagy legújabb kori történetének, és elválaszthatatlan a jelen tendenciáitól, a jövőbeni kilátásoktól is.” Majd folytatta: „Miközben eredményesen működött a református–zsidó baráti kör, a Kardos Albert emlékére már több mint egy évtizede minden évben meghirdetett nemzetközi vers- és prózamondó verseny ténylegesen és szimbolikusan is példázta a termékeny párbeszéd minőséget.” Az alpolgármester kiemelte: „Újra és újra hangoztatnunk kell azt a tényt, hogy a rendszerváltozás után Debrecenben szinte a legelsők között indulhatott meg a zsidó–keresztény párbeszéd.”

Ezután a Vitafórum következett a Közép- és Kelet-európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Szövetsége vezetésével, sorra kerültek a delegációk, hitközségek javaslatai. Miután ez a program szerint másnap, azaz szombaton mikrofonok nélkül és vasárnap is folytatódott, az áttekinthetőség kedvéért praktikusnak érezzük a többszöri felvetések, kérdések-válaszok, összegzések-konklúziók egy modulban történő közlését, a forgatókönyvnek megfelelően lebonyolított zárónapi események után.

A délután folyamán a Szépírók Társaságának támogatásával bemutatták *Szántó T. Gábor* író-főszerkesztő Édeshármas című könyvét. A beszélgetőtárs Heller Zsolt volt.

A Pásti utcai zsinagógában *Nógrádi Gergely* vendégkántor közreműködésével lezajlott az istentisztelet, majd a vacsora után *Breuer Péter* szakértő beszélt a közel-keleti helyzetről, ezen belül Izrael aktuális politikájáról. Előadásában gazdasági kérdéseket is érintett, valamint kitért a diaszpóra és Izrael kapcsolatára, annak különös jelentőségére.

A szombat reggeli istentisztelet némileg eltért a szokásostól. A rabbi és a kile kedves gesztusként köszöntötte azokat a hittestvéreket, akik ez évben kerek évfordulóját ünnepelték bár micvájuknak. Ajándékkal kedveskedtek, és megillette őket a hagyományos áldás és a cukoreső is.

Lichtmann Tamás egyetemi tanár a Kulturális Fórum keretén belül beszélgetett Szántó T. Gáborral többek között arról, hogy a zsidó kultúrának saját tradícióit, belső logikáját kell követnie, s felmerült az identitászavar, a bizalmatlanság kérdése is.

Szántó T. nemzeti és liberális kultúráról beszélt, olyan megfogalmazásokról is, amelyekkel a fiatalok egy része nem is tud mit kezdeni, ezért az olvasóközönség számára fontos az arányok betartása.

Nagy várakozás előzte meg *Püski Levente* A Horthy-rendszer című előadását. A mérsékelt történészként megszólaló előadó igényes és minden részletre kiterjedő áttekintést adott például az 1919-es országállapotról. Szó esett az 1920-as választásról, az egykamarás országgyűlésről, az álamforma kérdéséről.

Kormányzói Hivatal, kormányzóválasztás. 1920 márciusában 131 igen szavazattal választották meg Horthyt. A történész utalt arra is, hogy ez politikai tisztség volt, a kormányzó korábbi tettei (pl. negatív megítélése a fehérterror kapcsán) nem kerültek szóba. Részletesen elmondta, miért volt egyetlen jelölt, és kiknek kellett megfelelnie. Püski beszélt arról is, milyen államfő volt Horthy, miféle konfliktushelyzetekkel szembesült, mennyire volt ún. többarcú ember, és határozatlan, befolyásolható államfőként mennyire korlátozottan teljesített.

A szombat kimenetelét ima, havdala, vacsora követte, majd *Gryllus Dániel* és *Vilmos Szalóki Ágival* adott műsort, amelyben jiddis népdalok hangzottak el *Kányádi Sándor* fordításában. A közel százfős közönség többször is visszatapsolta a művészeket.

A tanácskozás utolsó napján, vasárnap Vallásfórumot is rendeztek. A délelőtt során a házigazda rabbi és a nagyváradi hitközség vallási vezetője foglaltak helyet a színpadon. Aser Ehrenfeld elöljáróban elmondta, hogy megpróbál az ország számos helyén épp ez időben zajló mártír-istentiszteleteken funkcionáló rabbik nevében is szólni. Beszélt a tanulásról és a tanításról, a Tan terjesztéséről, arról, hogy az ismereteket szélesebb spektrumban érdemes elsajátítani. Megemlített olyan közösségeket, ahol nincsen rabbi, viszont van elnök, előimádkozó és sámesz is – hozzátéve, hogy a rabbi személyét rendkívül fontosnak tartja. Az imádkozással kapcsolatosan hangsúlyozta a belső igény fontosságát, valamint azt, hogy nem a rabbi feladata a híveket becsalogatni a zsinagógába.

Abraham Ehrendfeld a hajdan volt jesivákban felnőtt nemzedéket felidézve szólt a rabbifeladatokról, mint például az egyénre szabott foglalkozás, a rászorulókkal való törődés stb.

Az ebédet követően egy harmadik rabbival, *Radnóti Zoltánnal,* valamint *Jakal Zoltán* kántorral egészült ki a fórum. Lágymányos vallási vezetője többek között saját közösségéről beszélt, az alaposan megtervezett átépítés utáni állapotról. Véleménye szerint a zsinagógáknak szolgáltatniuk kell, s ezt illusztrálandó felsorolta, milyen kényelmi berendezésekkel, felszerelésekkel, oktatási anyagokkal, könyvekkel állnak a hívek rendelkezésére.

Elmondta azt is, hogy a mai zsinagógák konzervatívabbak a hetvenes évekbelieknél. Szólt arról, hogy egy rabbi kiérdemelt tekintélyével kezeli a konfliktushelyzeteket.

Horovitz Tamás a Hogyan tovább? témával kapcsolatban fejtette ki gondolatait, valamint a betérésre vonatkozó kérdéseket tett fel. A vidéki sajátosságokról sem szabad megfeledkezni, hangsúlyozta többek között.

Radnóti beszélt a betérés lehetőségéről, hozzátéve: szükség van új szellemiségre, lelkes-küzdő emberekre.

Abraham Ehrenfeld úgy reflektált: „Nem vagyunk misszionáriusok”, majd kijelentette: a betért zsidók gyakran szigorúbban követik a vallási előírásokat, mint a halachikusan zsidónak született emberek. Szerinte a bét din a vizsga során nyújtott teljesítmény alapján dönt, a jövőbe nem láthat.

Jakal Zoltán arról beszélt, mikor talált rá zsidóságára.

Aser Ehrenfeld szólt a debreceni lehetőségekről, a zsinagógai hívek és a városban tanuló izraeli egyetemisták oktatásáról.

„Virágzik, mint a pálma” című új könyvéről kérdezte az írót, *Deutsch Gábort* Lichtmann Tamás. A szerző mesélt debreceni kötődéséről, élete különféle állomásairól. Lichtmann elmondta: a kötet tematikailag két részből áll, portrék, életutak olvashatók benne, fejezetcímeket sorolt fel, némi magyarázattal kiegészítve azokat. Hiteles krónika, jelentette ki, egy kivétellel beazonosítható személyekről, személyekkel. Szólt az író karakteréről, aki ellentétben habitusával, szigorral fellépve is tud állást foglalni.

Deutsch Gábor részleteket olvasott fel, majd beszélt a status quóról mint fogalomról, a zsidó vallásról mint egyetlen olyan felekezetről, mely több irányzattal is bír. Véleménye szerint akár történeti, történészi szempontból is hasznos lehet a mű.

Az újabb könyv írására vonatkozó kérdésre az író így válaszolt: „Ez az utolsó. Ha tévednék, nem baj!”

Vitafórum

S most jöjjön a konferencia egyik legfontosabb, gyakorlatilag mindhárom nap forgatókönyvébe szervesen illeszkedő eseménye, a határon túli hitközségek és szervezetek Vitafóruma.

A küldöttek beszéltek a szervezet megalakításakor megfogalmazott gondolatokról, bizonyos előrelépésekről – de megoldásra váró dolgokról is. Felvetődött (Breuer Péter) a zsidóság mint másság megismertetése, az oktatás mint fegyver az antiszemitizmus ellen és a jiddis nyelvi kultúra hiánya. A Mit is szeretnénk? kérdéskört *Tiberiu Roth* (Románia) járta körül. A DZSH elnöke szólt összetartásról, együttműködésről, a zsidóság korábbi és mai létszámáról, valamint érintette a kommunikáció, az érdekérvényesítés problémáját is. *Lebovits Imre* a cívisváros, a hitközség elvitathatatlan érdemeit hangsúlyozta. *Feuermann László* alelnök az antiszemitizmus erősödésének problémáját emelte ki, majd elmondta elképzeléseit annak visszaszorítására. *Gádor György* (Páva utcai templomkörzet) arra is kitért, mivel ne foglalkozzon a szervezet, javasolta a fő kérdéskörök leszűkítését, valamint *Paszternák Tamással* (Révkomárom) egyetértve kívánatosnak tartotta a konferenciák érthetővé tételét több nyelven is.

Sor került néhány (körülbelül 7) pontban határozott állásfoglalásra, a szervezet lényegre törő feladatmeghatározási szempontjának figyelembevételével.

Erdélyi Miklós (Hódmezővásárhely) közös szabadkai programokra hívta fel a figyelmet, Székesfehérvár küldötte a már korábban felmerült „plusz egy konferencia” helyszínéül ajánlotta fel hitközségét.

Heller Zsolt a szervezet közeljövőben megvalósuló bejegyzéséről, jogi, gazdasági alapokról, forráskeresésről szólt, Horovitz Tamás elmondta, bővítésre a szükségletek ismeretében mindig van lehetőség. Ezt követően a jelenlévők összegezték az eddig elhangzott javaslatokat, a főbb pontokat, melyekhez bőségesen érkezett hozzászólás, vélemény, mint például: oktatás-nevelés, kiállás, zsidómentők története, zsidó művészet és sport, antiszemitizmus elleni fellépés, hitélet, kommunikáció, publikációk stb.

Ötletek vetődtek fel a küldöttek két kongresszus közötti tájékoztatása és a koordináció tekintetében is. A jelen ülésszakon elhangzottakról mindnyájan emlékeztetőt kapnak majd.

A háromnapos konferencia lezajlott. Ami a szervezést, az ellátást illeti, a legnagyobb elismeréssel beszélhetünk róla. A kertben felállított sátorban elfogyasztott ételek változatosak és bőségesek voltak, a fel- és kiszolgálás egy profi partiszerviz cég érdeme volt.

Horovitz Tamás elnök a hétvége minden eseményén részt vett, ha nem aktív beszélgetőpartnerként, akkor hallgatóként. Heller Zsolt, a főszervezők egyike az esemény moderátoraként ügyes helyzetmegoldásokkal tette zökkenőmentessé a különféle programokat.

Zámbori Edit koordinátorként segítette a küldöttek munkáját. Köszönet mindnyájuknak.

Gál Juli

Gazda a háztetőn

Múzeumok Éjszakája a zsidónegyedben

Két sűrű embersor kanyarog a Dohány-zsinagógánál, a beléptető kapuk előtt. Az egyiknek a vége valahol a Kiskörúton van, a másik tarka gyűrűként öleli körül a Herzl teret. Este 10 óra. Frölich Róbert főrabbi havdalájával nyílt meg a zsidónegyedben a Múzeumok Éjszakája. A tömeg békésen várakozik, csak én keringek, mint a búgócsiga: mikor fogok így bejutni?

Kétségbeesve kutatok egy ismerős arc után, hogy segítséget kérjek. Csakhamar meg is látom *Fekete László* szalmakalapját.

– Jöjjön, majd én beviszem – mondja a Dohány főkántora.

Elslisszanunk az őrök mellett, felliftezünk a Zsidó Múzeumba. A második emeleten egyelőre csend honol, csak a falak beszédesek. Csabai Ékes Lajos finom pasztellképein halványrőt, fáradtsárga és mélazöld árnyalatok. Itt egy palota Rómában, ott egy szökőkút, mellette, a padon szerelmespár bújik össze. Négyzet alakú rajzon, kockaházak tövében aktatáskás férfi siet valahová. *Gábor Anna* művészettörténész kiselőadást rögtönöz a kedvemért.

– A művész a húszas években indult, Szőnyivel, Aba-Novákkal, Derkovitscsal egy időben. Volt bőven elég a nagyokból, Csabai megmaradt a másodvonalban. A harmincas években azonban jócskán modernnek számított.

Három ember rohan el mellettünk, cipelik az elektromos hegedűt a meglepetés-zenéhez. Hegedűs a háztetőn, a szó szoros értelmében. Ezt látnom kell. Az első emeleten még körülnéznék, de az őr megállít, amiért nincs rajtam a belépőjegynek megfelelő papír karszalag.

Magyarázkodom: újságíró vagyok, én most itt dolgozom, nekem nem kell fizetni.

– Akkor szerezzen szakmai karszalagot, a szabály az szabály. – És kitessékel az épületből.

Szófogadóan csattogok lefelé, úgyis a téren a helyem. A híres dallamokat már javában játssza *Gazda Bence,* a Budapest Klezmer Band hegedűse. A zsinagóga jobb oldali tornyának tövében húzza, lentről reflektor vonja fénykörbe alakját. „Ha én gazdag lennék...” A tömeg kicsavarodott nyakkal bámul fölfelé.

Az alacsony padok is tele vannak. Férfiak és nők, öregek és fiatalok, párok és csoportok üldögélnek rajtuk.

– Szeretem az élő zenét – mondja a 16 éves *Nigovicz András*. – Ha már hegedűs, legyen fenn a tetőn, nem igaz?

A bebocsátásra várakozók közül egy komoly fiatalember, *Soós István* fejti ki a véleményét:

– Most egy kisebb összeg fejében megnézhetem az egész komplexumot: a Dohány-zsinagógát, amely a magyar építészet gyöngyszeme, a múzeumot, a kertet. Egy átlagos napon nagyon drága a tárlatvezetés. Kétféle díjszabás kellene, akkor a külföldi turisták mellett a soványabb pénztárcájúak is bejuthatnának.

Lázasan keresek egy illetékest a szakmai karszalagért. Végül rátalálok *Paszternák Tamás* személyében, aki a Goldmarkban irányítja az eseményeket, adóvevőn is. Az itteni beléptető kapu előtt szintén fürtökben tolonganak a látogatók, indulnak a Zsidó Levéltárba. A látványraktár, az első ilyen Európában, valóságos kuriózum. Rabbik, tudósok, magánemberek levelei, Wallenberg, Nordau, Kiss József, Goldziher Ignác aláírása lapul az átlátszó üveggel fedett polcokon és fiókokban.

Ha én Gazda(g) lennék... *(sofar.hu)*

A narancssárga papír karkötők *Deák Andinál* vannak. Mialatt várom az üzenetét, hol vehetem át tőle az enyémet, egy hölggyel beszélgetünk az ÓVÁS! Egyesületről. Milyen jó, hogy annak idején összefogtak a zsidónegyedért, és nem hagyták, hogy a hatóság lebontsa a házakat! Most a Zachor Alapítvány diák önkéntesei vezetnek ott rendhagyó éjszakai sétákat, kirándulást a múltba, a kulturális örökségbe.

Befut a hír Paszternák adóvevőjén: Deák Andi a színpad mellett vár a szalaggal. Visszaslattyogok a Herzl térre. A Wesselényi utcáról látom a bámészkodókat az Ezüstfánál. Elmormolok egy gyors imát a mártírokért, köztük az enyéimért. Pista bácsiért és Laciért, akik a munkaszolgálatban vesztek oda, Béla dédapáért és Olga néniért, akiket elhurcoltak. Csak régi fényképekről ismerem őket. Az ünnep ízébe keserűség vegyül.

A papír karperecet üggyel-bajjal ragasztom a csuklóm köré. Közben a deszkapódiumon a Söndörgő együttes egyre jobban belemelegszik, zeng-bong tőlük a tér. Húzzák, fújják, gitározzák, éneklik tüzes világzenéjüket, frontemberük közelebb hívja a hallgatókat.

– Na, így már a hangszerek is jobban szólnak!

És valóban: még pörgősebbé, még duhajabbá válik az iram. Muzsikába testesült szenvedély. A táncos lábúak tipegnek-topognak, a bátrabbak vad ugrándozásba fognak.

Karkötőmmel már bátran vonulok át a beléptető kapun, vissza a múzeumba. Ünnepek, kegytárgyak, szimbólumok – a tárlatvezető nagy szakértelemmel, de közérthetően magyaráz. Az egyik chanukiján ezüst Napóleon csücsül. Hogy miért? Mert ő adott először egyenlő jogokat a zsidóknak, ő romboltatta le Velencében az első gettó falait. A három nagy szimbólum pedig a menóra, a kőtábla és a mágendávid. Ha felnézünk a mennyezetre, látjuk, hogy onnan is hatágú csillagok világítanak ránk, apró gömblámpácskákból kirakva.

És íme, Róth Miksa ólomüveg ablakai, a zsidó művészé, aki a magyar Parlament ablakait is tervezte. A falon Ámos Imre metszetsorozata az ünnepekről, köztük a legvidámabb a tavaszi púrim. Üvegtáblácskán idézet a Megilából: „A zsidóknak felragyogott a fény, az öröm, a vigasság.”

– Nagyon tetszik a zsidó kultúra, és hogy ilyen odaadóan ápolják – mondja *Rászoska Mária*. Fémkeretes szemüvege mögött okos pillantás. – Érzem az összetartozást, ez a legszebb benne.

Társai körénk sereglenek. A négy nő együtt jött el a múzeumba.

– Gyönyörű, gazdag kiállítás, beavatja a kívülállót – lelkendezik a fekete hajú, karcsú *Dinóczki Beáta*. – Most megint tágíthattam a látókörömet.

Mesélnek korábbi élményeikről: egy zsidó esküvőről, amitől el voltak ragadtatva, a tévében bemutatott zsinagógáról, egy könyvről, amelynek az izraeli terrorelhárítás a témája. Kérdezgetik, milyen nyelven zajlik a zsidó istentisztelet, és hogy ők is bemehetnek-e a zsinagógába. Mond-e a rabbi beszédet minden alkalommal, mi a neve a kis kerek sapkának, ami valamiért nem esik le, és kell-e azt a nőknek is hordaniuk. És egyáltalán, miért kötelező fedett fővel járni?

Azon kapom magam, hogy hivatásos kérdezőből botcsinálta válaszadóba vedlek át, újdonsült ismerőseim áhítatosan figyelnek, egészen zavarba jövök. Mellettünk, a középső, nagy vitrinben tompán ragyognak a súlyos, tömör ezüst kegytárgyak.

Az igazi szakértő a terem bejáratánál ül egy barna asztalkánál. *Verő Tamás* rabbihoz a „Kérdezzen bátran a rabbitól – tabuk nélkül” felhívásra telepednek le az érdeklődők. Tőle is sokan tudakolták már, hogyhogy nem esik le a kipa a fejéről.

– Az előbb egy hitgyülis kért áldást a tanulmányaira – meséli. – Izrael szintén gyakori téma. Némelyek megkérik, írjam le héberül a nevüket. Arról is faggatnak, nekem személyesen mit jelent zsidónak lenni, mennyire érzem magamat magyarnak, és hogy tulajdonképpen mi a zsidóság: nemzetiség, esetleg kisebbség?

Sztereotípia ugyancsak bőven akad, mint amilyen például a pénzkérdés.

– Megkérdezik, hogy mivel zsidó vagyok, tényleg sok pénzem van-e – mondja Verő rabbi.

Nevetünk.

Odalent, a kapuban kérek a zsidó kvízekből. Az egyik padra lekuporodva töltöm ki őket, közben elrágcsálom a hozzájuk kapott maceszdarabkát. Mi a Tóra, ki végzi a körülmetélést, ki építette az első Szentélyt és hasonlók. Azért akad, aminek utána kell nézni. Feladat otthonra. Akárcsak a receptek, a sütés-főzés. Macesztorta, gombóc, peszáchi almás rétes, chremzli. Mindegyik leírásból elrakok egyet ajándékba – nálunk a férjem a szakács.

Szerencsekövet is húzok a hosszú hajú, fiatal lány fonott kosarából. A csillogó kis kavicsokon egy-egy zsidó szimbólum. Megnézem az enyémet: a fekete alapra arannyal ráfestve áll a chet és a jod betű. Cháj. Élet, éljen. Él az Örökkévaló. A legszebb ajándék ezen a különleges éjszakán. Markomba szorítom a kincsemet.

Rados Virág

Náci apák utódainak vezeklése

Az egész Európára kiterjedő válság hatására folyamatosan erősödő szélsőséges mozgalmak egyre inkább fókuszba állítják a szélsőjobboldal múltját. A BBC nemrég Hitler gyermekei címmel dokumentumfilmet vetített le, amelyben öt náci háborús bűnös leszármazottai szólaltak meg.

A rendező, az izraeli *Chanoch Zeevi* szerint hasonló érzelmi tüneteket produkálnak a szégyenkező utódok, mint a borzalmak túlélői.

Monika Hertwig nevéről senki nem asszociál egyből arra, hogy egy náci háborús bűnös lánya. Apja az az Amon Goeth, aki a plaszowi koncentrációs tábor vezetőjeként sportból nőket és gyerekeket lőtt agyon villája erkélyéről, és akit a Schindler listája című filmben *Ralph Fiennes* alakított. Amikor kivégezték, Monika egyéves volt, és mindaddig, amíg meg nem nézte Spielberg filmjét, nem volt tudatában apja bűneinek.

Anyja, Ruth, aki Goeth szeretője volt, nem tudta rávenni magát, hogy felvilágosítsa lányát arról, milyen ember volt az apja, így a gyerek egy ideális képet rakott össze a férfiról a családi fotók alapján. Olyannyira rózsaszín képet festett róla, hogy amikor egy étteremben az egyik dolgozó karján észrevette a tetoválást, és kiszedte belőle, hogy a plaszowi táborból menekült meg, boldogan közölte a túlélővel, hogy az ő apja volt a tábor vezetője, és hogy mennyire örül, hogy valaki ismerte Goethöt. A férfi ezután kidobta az étteremből. Monika, aki ma 65 éves, azóta sem tudja feldolgozni, hogy apja emberek tízezreinek a haláláért felelős, akik közül ötszázat saját kezűleg végzett ki.

Sterilizáció szégyenből

A dokumentumfilmben megszólaló utódok egységesen szégyellik elődeik tetteit. Ez a szégyen különböző súlyú cselekedeteket generált életükben, volt, aki zsidó hitre tért, mint *Matthias Göring,* ám a legsúlyosabb döntést a Göring családban a háborús bűnös fogadott unokája, *Bettina* és testvére hozták meg, akik sterilizáltatták magukat, hogy megszakítsák a Göring vérvonalat (eredeti nagyapjuk a pótnagypapa testvére volt). „Nem akartuk továbbörökíteni egy szörnyeteg vérét.”

Az 53 éves unoka Új-Mexikóban él, Santa Fében, és a következőket mondta a filmben: „30 évesen köttettem el a petevezetékeimet, mert attól tartottam, hogy egy újabb szörnyeteget hozok a világra. Pont úgy nézek ki, mint ő – a szemeim, az arccsontom, a profilom. Sokkal jobban hasonlítok rá, mint a lánya.” Bettina elmondta a filmben, hogy a legnehezebb azt volt feldolgozni, hogy imádott nagyanyja milyen odaadó híve maradt a náci eszmének még később is, illetve hogy milyen könnyű lett volna kedvelni az 1946-ban háborús bűnösként kivégzett Göringet.

Adolf Eichmann, a hírhedt végső megoldás kivitelezője, akit Buenos Airesben fogtak el az izraeli nácivadászok, ugyancsak családot alapított. Fia, a most 55 éves régész, *Ricardo Eichmann* a következőket nyilatkozta: „Családunk történetét egy több tagból álló rakétához szoktam hasonlítani. Apám az a része volt, amely a tengerbe zuhant a kilövést követően, míg mi továbbrepültünk. Boldog vagyok, hogy nem kell vele élnem.”

Horror és hazugság

Rainer Höss, az auschwitzi koncentrációs tábort vezető Rudolf Höss unokája sokáig nem mehetett vissza a családi szégyenfolt helyszínére, ugyanis a neve miatt nem engedték be Auschwitzba. A negyvenes éveiben azonban eljutott a táborba, mert úgy érezte, hogy szembe kell néznie „annak a horrornak és azoknak a hazugságoknak a valóságával, ami folyamatosan jelen volt a családunkban”.

A látogatás során, miután a családi villából a táborba vezető kertkapu láttán összeomlott, egy fiatal izraeli hölgy kérdőre vonta, hogy milyen érzés, hogy az ő nagyapja irtotta ki a lány családjának legnagyobb részét. Rainer elmondta, mekkora szégyent érez. Ekkor egy túlélő odament hozzá, átölelte, és csak annyit mondott: „Nem a te hibád.” Rainer később elmondta, mennyire sokat jelentett a családi múlt feldolgozásában az, hogy egy érintett, aki túlélte a náci haláltáborok szörnyűségeit, kinyilvánítja, hogy nem hibáztatja a gyermekeket az apák bűneiért.

Amon Goeth lánya a Schindler listája című filmből tudta meg, ki volt az apja (balra fent). Az auschwitzi parancsnok, Rainer Höss unokája összeomlott, amikor ellátogatott nagyapja szörnyű tetteinek helyszínére (balra lent). Bettina Göring meg akarja szakítani a háborús bűnös vérvonalát (jobbra).

Lehet-e szeretni egy tömeggyilkost?

Katrin Himmler sorsában is érdekes fordulat következett be, ugyanis egy izraeli férfival kötött házasságot. Himmler korábban könyvet adott ki a Himmler testvérekről, kísérletet téve arra, hogy valami pozitívot is kössön a névhez. Himmler szerint a leszármazottak kétféle végletbe esnek általában, vagy teljes mértékben elszakítják magukat az elődöktől, vagy félresöprik a negatívumokat, és feltétel nélkül szeretik őket. Viszont ott marad a kérdés, hogy képes-e valaki úgy szeretni bármely családtagját, hogy az tömeggyilkosságokat követett el. Katrin számára is igen nehéz volt feldolgozni ezt, ugyanis nagyanyja, akit az unoka rajongva szeretett, egészen a haláláig odaadó náci maradt, a Dél-Amerikába menekült náciknak még csomagokat is küldött. Ez a halála után a hagyatékban fellelt levelezésekből vált nyilvánvalóvá.

Chanoch Zeevi, a dokumentumfilm készítője szerint nagyon érdekes hasonlóságok mutathatók ki a leszármazottak és a túlélők érzelmi reakciója között. „Igen erős, magával ragadó dialógus alakult ki az elkövetők gyermekei és a túlélők gyermekei között. Mindkét csoport naponta megélte a holokauszt hatásait, és képtelenek voltak tovább élni az életüket, ám a végén szembenéztek a múlttal, ami megadta az erőt a továbblépéshez.”

HETEK / Rimaszombati Andrea

Sárga csillaggal a Duna-parton...

Közel háromszáz emberrel közösen (még ha nem is ezt írták a lapok) tiltakoztam én is csendben az antiszemitizmus felerősödése ellen a Képviselői Irodaháznál Budapesten, sárga csillagot viselve ruhámon.

Magammal vittem legnagyobb fiamat is, aki ez elmúlt év novemberében volt bár micva. Évek óta ígérem neki, hogy amikor betölti a 13. életévét, velem jöhet Auschwitzba is a Nemzetközi Élet Menetére. Ez így is volt az idén.

Nagyon fontosnak tartom ezt megemlíteni, mert véleményem szerint nem normális, hogy 2012-ben már egy 9-10 éves gyereket „kell" hogy foglalkoztasson az antiszemitizmus kérdése. Bence fiam nélkül a felnőtté avatása óta nem tudok elmenni semmilyen antifasiszta megmozdulásra. Úgy érzi, hogy neki is kötelessége már ott lenni velem ezeken a megmozdulásokon, és nem a parkban kerékpározni a többi gyerekkel, vagy moziba menni. Én mint az Élet Menete Alapítvány magyarországi vezetője ennek belül azért természetesen örülök, de ugyanakkor borzalmasan fel vagyok rajta háborodva, mert azt mutatja, hogy ezek a „gyerekek" pontosan érzik már ebben a korban, hogy nagy a baj a világban, és Magyarországon is!

A flashmob tiltakozásról szóló felhívást a Facebookon olvastam, és terjesztettem én is, ahogy ezt jó páran tettük. Ha jól emlékszem, kb. délután fél egy lehetett, amikor megjelent az akció híre. A tiltakozás fél hatra volt meghirdetve, azt gondolom, ennyi idő alatt igen nagy teljesítmény volt mindannyiunktól, akik részt vettünk ezen személyesen, de azoktól is, akik csak hirdették az eseményt.

Tiltakozni akartunk az antiszemitizmus terjedése, valamint az elmúlt napok ezzel kapcsolatos eseményei ellen, ideértve egyebek mellett a *Schweitzer József* főrabbit ért inzultust, a szoborgyalázásokat és a székesfehérvári zsidótemető megrongálását egyaránt.

Ami a professzor úrral történt, borzalmas, de tulajdonképpen szinte már vártuk, számítottunk rá az előbb említettek logikus következményeként, hiszen olvastunk hasonló „eseménysorozatról" már az iskolában a történelemkönyvünkben.

Még másnap sem hagyott nyugodni a professzor úr esete. Pont Ő érdemelte ezt meg? A híres tudós ember? A bölcs főrabbi? A 90 éves idős bácsika? Mivel személyesen is jól ismerjük egymást, ezért mindenféleképpen akartam vele beszélni arról, hogyan viseli a történteket, személyesen látni Őt, hogy jól van, és megnyugtatni, ha sikerül.

Egyik pillanatról a másikra fogtam magam, vettem egy csokor virágot, és felszaladtam Józsi bácsihoz a lakására. Kedves felesége nyitott ajtót, megkérdeztem tőle, hol van a professzor úr. Mondta, hogy bent a szobában. Egyszerűen szinte átgázoltam Ági nénin, a nappaliba érve szorosan megöleltem Őt, és csak annyit mondtam neki, hogy nem tudok mit mondani, professzor úr, most csak ezt a virágot hoztam, és legyen erős!

Azt már nem volt bátorságom hozzátenni, hogy ne idegeskedjen, pedig a számon volt a mondat, de közben eszembe jutott, hogy ilyet nem mondhatok egy holokauszttúlélőnek, hiszen én honnan is tudnám, hogy Ő most mit érez. ÚJRA! ENNYI ÉV UTÁN! Ezután megölelt Ő is engem, kaptam két puszit tőle, és eljöttem, elrohantam!

Bocsánat a kis személyes kitérőért, és vissza is kanyarodnék a flashmobunkhoz.

Szintén ellentétben a megjelent hírekkel, a demonstráción nem 1, hanem legalább 15–20 holokauszttúlélő is részt vett a sok fiatal között. Fantasztikus, felemelő és HATALMAS dolog volt, hogy ők is (újra) felvették a sárga csillagot, megfogták a mellettük álló ifjabbak kezét és

(MTI fotó: Kallos Bea)

együtt emelték a magasba, majd közösen tapsoltunk! Igen, tapsoltunk, bár senki nem tudta, hogy miért. Egyszerűen csak hosszasan tapsoltunk. Át tudják ezt érezni a kedves olvasók? Őrület! A nagyon nagy tisztelet és elismerés ezért nekik jár, nem nekünk, fiataloknak! Nekünk ez KÖTELEZŐ volt!

Szeretném még megemlíteni az általam nagyra becsült Schweitzer József professzor szavait, amit most olvastam az újságban.

A főrabbi úr azt mondta: „A gyűlölet nem ma keletkezett. Nem az én személyem a lényeges, hanem az, hogy ilyen jelenségek ne fordulhassanak elő a társadalomban. Ennek megvannak a gyökerei, amelyek ideológiai, gazdasági és politikai jellegűek lehetnek. Aki demokratikus államban akar élni, annak illő, hogy revíziót tartson ezekben a kérdésekben. Hallgasson Erdő Péter bíborosra, aki a holokauszt áldozataira emlékező grandiózus felvonuláson, az Élet Menetén úgy kezdte beszédét: az antiszemitizmus nem fér össze a kereszténységgel!"

A bíboros úr szavait idézi az a nyilatkozat is, amit *Áder János* köztársasági elnök hozott nyilvánosságra sajtóközleményében, ezzel államelnökként hivatalosan megszólítva Magyarország minden tisztességes polgárát. Áder elnök úr ezek után személyesen kereste fel otthonában a professzor urat. Bárki bármit mond vagy gondol erről, én úgy vélem, ez egy fantasztikusan nagy és minden elismerést megérdemlő lépés, gesztus, üzenet volt a nemrégiben megválasztott köztársasági elnöktől.

Én a magam nevében őszintén gratulálok, és köszönöm neki ezt, s egyben megkérem, tegye meg azokat a szükséges lépéseket, melyeket ez idáig nem sikerült egyetlenegy szocialista vagy fideszes parlamenti képviselőnek, miniszternek, államtitkárnak, miniszterelnöknek sem Magyarországon!

A elnök úrnak sikerülni fog, kell hogy sikerüljön, mert ez így nem mehet tovább, Elnök úr!

Elpusztított családtagjaim és öt gyermekem nevében kérem rá!

Gordon Gábor,
az Élet Menete Alapítvány elnöke

Ki volt Mallász Gitta?

Levelet kaptam egy francia hölgytől, aki közölte, nemrég fedezte fel, hogy Mallász Gitta, akinek könyvei nagy hatással voltak rá, és aki 1944-ben több mint száz zsidó nő és gyermek életét mentette, még nem kapta meg a Világ Igaza elismerést. Mallász Gittát mint egy katolikus magyar katonatiszt lányát felkérték, hogy vállalja el egy hadiüzemnek álcázott, a hadseregnek ingeket készítő varroda katonai vezetését. A varrodát Angelo Rotta pápai nuncius és egy katolikus pap, Klinda atya kezdeményezésére létesítették az üldözöttek megmentésére. Mallász Gitta azért is, hogy zsidó barátnőit mentse, akiket ugyancsak ott helyezett el, elvállalta a megbízatást, és élete kockáztatásával júniustól decemberig vezette a műhelyt. Az utolsó nyilas razziánál, december 2-án egy Mallász Gitta által előkészített ügyes, ám nem veszélytelen terv alapján a szomszédban lakó SS-egység segítségével – akik persze nem tudták, hogy zsidókról van szó – szinte valamennyi nő és gyermek el tudott menekülni. Ahhoz, hogy Mallász Gittát a Jad Vasem a Világ Igazaként elismerje, szükség volt még két élő tanúra, továbbá a Hadtörténelmi Archívumból annak igazolására, hogy a hadiüzem Mallász Gitta parancsnoksága alatt működött, és a mentési akciót a pápai nunciatúra támogatta. Ehhez kéri a francia hölgy a segítségemet. Majdnem kétévi közös kutatás után sikerült a hiányzó tanúvallomásokat és okmányokat beszereznünk. 2011. december 22-i dátummal érkezett meg a Jad Vasem Világ Igazai Ügyosztálya igazgatójának, *Irena Steinfeldnek* a levele, miszerint az illetékes bizottság döntése alapján Mallász Gitta posztumusz megkapta az elismerést.

Mallász Gitta 1960-tól Franciaországban élt, így ott került sor a kitüntetés átadására, melyet dédunokahúga, *dr. Mallász Andrea* vett át *Shmuel (Sammy) Raveltől,* Izrael franciaországi nagykövetségének első titkárától ünnepélyes keretek között a párizsi Collège des Bernardins-ben 2012. május 13-án, mintegy 300 meghívott vendég jelenlétében. Az ünnepséget az igazgató, *Jérôme Beau* püspök nyitotta meg, hangsúlyozva: az intézmény nagy megtiszteltetésnek veszi, hogy Izrael állam legmagasabb elismerését ebben a több mint 450 éves épületben adják át. *Jean-Raphael Hirsch,* a Jad Vasemet Franciaországban képviselő bizottság elnöke a kitüntetés nemzetközi jelentőségét ismertette. Ezt követte a magyar származású *Roth Miklós* bizottsági tag felszólalása, aki gettóba hurcolása és deportálása körülményeit mondta el.

Mallász Gitta életútját Az angyal válaszol című, az élet értelmét kutató könyve tette ismertté mind Franciaországban, mind Magyarországon. Aki a művet kézbe vette, szinte kivétel nélkül állította, hogy elolvasása után más, igazabb emberré vált. Ezt hangsúlyozta *Juliette Binoche* Oscar-díjas francia színésznő is magyarországi látogatása idején, aki majd minden Mallász Gittát érintő rendezvényen, így most is a meghívottak között ült.

Trócsányi László nagykövet beszédében kiemelte, hogy Magyarország története a magyarországi zsidók története is, hiszen az államalapítás óta együtt élünk, közösen éltük meg győzelmeinket és vereségeinket, együtt örültünk és sírtunk.

Tanúvallomások bizonyítják, hogy a legjobbak közülünk hűek maradtak emberi méltóságukhoz egy olyan világban, ahol a barbarizmus, az aljasság és a kegyetlenség uralkodott. Mindez ma már történelemnek tűnik, és soha vissza nem térhet. De tudnunk kell, hogy a türelmetlenség, az antiszemitizmus vírusa ma is pusztít, és folyamatosan harcolnunk kell, hogy csírájában fojtsuk meg a szörnyeteget. A meggyilkoltak emléke, Mallász Gitta és a többi Világ Igaza hősiessége erre és éberségre kötelez minket és a mindenkori kormányokat.

Bóc Imre

Hárman a Goldmark Teremben

1941 őszén a Pesti Izraelita Hitközség Leánygimnáziumának boldog első osztályos tanulója voltam. Boldog, mert Zsoldos Jenő igazgató felvett. Nagy volt a túljelentkezés, más gimnáziumokba zsidókat már nem vettek fel. Zsoldos igazgató három első osztályt indított, egyenként ötvenöt tanulóval. Meg kellett venni az egyenruhát és az ominózus kék svájcisapkát, rajta a háromszögletű ILG jelvénnyel. Ebből olykor baj származott, a villamoson lezsidóztak. Hitközségiek! – kiabálták meglepően jól öltözött úriasszonyok, néhányunkat fel is pofoztak, de Zsoldos nem engedett. Reggelenként ott állt az iskola előtt, figyelve, hogy rajtunk van-e az ILG-s sapka. Nagyon sokan voltunk, az osztályokban mozdulni sem lehetett, mégis tanultunk; szinte hallatszott a csönd, amikor Rieger tanár úr magyarázta a tízes számrendszer misztériumát, vagy Bodor Cecília (Cöli) feleltetett, és a boldogtalan azzal kezdte, hogy „voltam egy kiránduláson". Azt hittem, hogy tizenkettőn, hangzott Cöli jeges megjegyzése. (Mai újságírókat kellett volna tanítania tőmondatokban fogalmazni.) Kandel Sámuel rabbinál (akit 1944 decemberében a nyilasok tanárnő feleségével megöltek a pesti gettóban) nemcsak hittant tanultunk, de politizáltunk is. Otthon olvastuk a Népszavát vagy Az Újságot, tudtuk, mi van a fronton, rettenetes híreket hallottunk a varsói gettóról. A BBC híreit, bárhogyan zavarták is a magyar adást, meg akartuk érteni, ha másként nem, a holland vagy az angol adásból. Visszatekintve, mai szemszögből úgy vélem, sokkal intelligensebbek voltunk, olvasottabbak, tájékozottabbak, mint akár egy mai műveltségi vetélkedő egynémely részvevője.

Tudtunk Kamenyec-Podolszkijról. Néhány osztálytársunk rokonát, ismerősét is „oda vitték" a Rökk Szilárd utcából vagy más gyűjtőhelyről. Egyesek kaptak lapot, üzenetet, olyat is hallottunk, hogy „valaki visszajött", de a legtöbbjükről nem tudtunk semmit. A térképen megkerestük Kamenyec-Podolszkijt, láttuk, hogy messze van. Hogyan élnek, hol laknak – csak találgattunk. Lágerekről persze hallottunk – Dachaut a németek soha nem is titkolták –, de Kamenyec-Podolszkij nem volt láger. Akkor mi történhetett velük? Tiszta lelkiismerettel állíthatom: az ILG első osztályában senki nem tudott tömegsírokról. De a szüleink sem (csak sokkal később). Azt hittük, nagyon rossz lehet ott, de élnek.

Barátnőimmel elhatároztuk, hogy egyikünk lakásán előadást szervezünk, és belépőjegyet szedünk. Szavaltunk, jeleneteket adtunk elő. Összejött harminc pengő.

Elküldjük a Kamenyec-Podolszkijba deportáltaknak, mert kemény tél vár rájuk. A pénzt feladtuk az izraelita hitközség Síp utcai címére, megjelölve, kik vagyunk, és milyen célra küldjük ezt a szerény összeget.

Néhány hét múlva levél érkezett, a borítékban három jeggyel. A feladó az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Kulturális Egyesület) volt. Köszönetük jeléül fogadjuk el a jegyeket a Három a kislány című operett Goldmark Teremben tartandó előadására.

Nem értettem a dolgot, és inkább haragudtam, mintsem örültem. Mi nem színházjegyre gyűjtöttük a pénzt, másokon akartunk segíteni. Nem tudtuk, hogy akiknek szántuk, már nem élnek. Talán az OMIKE szervezői sem tudták. S mi, első osztályos gimnazisták azt sem tudtuk, hogy a Goldmark Terem nem árusíthat jegyeket, nem „igazi" színház, jegy helyett csak pártoló tagok adományait fogadhatja el. Így lett a mi harminc pengőnkből jegy a Három a kislányhoz. De hogyan osszuk el barátnőimmel? Sehogy.

A színpad valószínűtlenül kicsi volt

A levélben érkezett három jeggyel anyuval, Marietta húgommal mentem el, életemben először, a Goldmark Terembe. Azelőtt már többször ültem az Operaház harmadik emeletének oldalerkély első sorában (ahonnan még lehetett látni a színpadot), s hallottam Walter Rózsit és Pataky Kálmánt a Pillangókisasszonyban, láttam a Bohémélet, a János vitézt. A Goldmark Teremben elcsodálkoztam: ez színház? A színpad valószínűtlenül kicsi volt. Schubert hősnői és hősei alig fértek el rajta, és a hangjuk túlságosan is „operai" volt. Mint ahogyan azok is voltak, az Operából kiűzött énekesek: Lendvai Andor, Neményi Lili, Relle Gabriella. Őt később hallottam a Hollán utcában, a mai zeneiskola dísztermében Reinitz megzenésítette Ady verseket adott elő, de énekelt jiddis dalokat is. Akkor hallottam ezeket először, gyönyörűek voltak.

Aztán a Tschöll papa lányai mi vagyunk meg az Árva a ház dallama elfeledtette velem, miért és kiknek küldtük el azt a harminc pengőt. De azóta is (kicsit) furdal a lelkiismeret. Pedig az előadás remek volt. (Sajnos sok szereplő nevére nem emlékszem.) Mindenki úgy tett – énekelt, játszott, tapsolt és újrázott –, mintha igazi színházban ülne. A teremnek a kicsi színpaddal amolyan „nem hagyjuk magunkat" hangulata volt. Akkor, ott az előadás szereplői és nézői elfeledkeztek Kamenyec-Podolszkijról. És senki sem tudta, hogy még három évünk sincs, sokaknak annál is kevesebb, és a lelkes énekesek és a lelkes nézők közül sokan soha nem jutnak majd el az „igazi" Operaház színpadára vagy nézőterére.

Ma a Goldmark Terem külön fejezet a magyar színháztörténetben. Örülök, hogy akkor „közönsége" lehettem. Néző, egy hősköltemény öntudatlan tanúja. De a Három a kislányt akkor láttam először és utoljára.

Széccsi Éva

Egy kántorkonferencia tanulságai

Interjú Schwezoff Dáviddal, a Bethlen téri zsinagóga kántorával

– Hogyan jutottál el a manchesteri nemzetközi kántorkonferenciára?

– Negyedik éve kapok meghívást, tavaly már előadás tartására is felkértek, amit különös megtiszteltetéssel fogadtam el.

– Hányan képviselték Magyarországot? Ez egy ortodox kántorkonferencia volt?

– Hazánkból az elmúlt években egyedül vettem részt az Európai Kántorok Konferenciáján. Képviseletnek ezt csak részben mondanám, hiszen jelenleg itthon nem látok olyan szakmai fórumot, amelynek alapján egységes képet és véleményt lehetne képviselni. Viszont a konferencia mellett egy kántorszövetség is kialakulóban van, amelynek az aktivitása érdekében egyre több országból és egyre több cházánt buzdítunk részvételre, idén már nem egyedül megyek Magyarországról sem.

Hogy ortodox-e a konferencia? A résztvevők többsége ortodox, de a konferencia nem tekinti magát egyik irányzathoz tartozónak sem. Az viszont elmondható, hogy a csatlakozásom, illetve az első meghívásom a nemzetközi szinten is elfogadott ortodox kántori tanulmányaimnak és az ezzel kialakult ismeretségi-baráti körnek köszönhető. Habár a túlnyomó többség ortodox, mégis volt – egyetlen – női résztvevő is a három év alatt. Idén tudomásom szerint több reformliberális cházán is ott lesz.

– Mi a véleményed a női kántorokról?

– Vallási és halachikus megközelítésből én elég határozottan vélekedem; viszont emberi megközelítésből többnyire megértő vagyok.

A közösségek szempontjából nem hiszek benne, hogy elkerülhetetlenül szükség van rájuk, de tudomásul veszem a helyzetet.

Azt gondolom, hogy a szentélybeli áldozatok emlékeként-pótlásaként-átmeneti helyettesítőjeként létrejött imarendekben, amelyek kialakításában már a Nagy Gyülekezet tagjai is részt vettek, és amelyek több évszázadon át formálódtak, azokban a nők előimádkozási szerepe nem jelent meg. Talán azon okból is kifolyólag, hogy számukra sok nemes feladat van, amivel közel kerülnek a Teremtőhöz. Gondoljunk csak legfőbb kötelességükre, a szülésre és a nevelésre. Azt gondolom, ezzel sokkal mélyebben hitvallást tehetnek a Jóisten mellett, mint ahogy mi, férfiak valaha is tudni fogunk. Hiszen ők fizikailag is részt vesznek ezzel az Örökkévaló teremtő-megújító művében. Ez a legfantasztikusabb dolog és lehetőség a világon! Tehát azt gondolom, hogy az ő spirituális kapcsolatuk az Örökkévalóval olyan szoros, hogy az gyakorlatilag már fizikai kapcsolat is; míg nekünk, férfiaknak marad a lelki-szellemi kötődés erősítése. Ezért nekünk erre sokkal jobban kell összpontosítanunk.

A szent szolgálatban viszont – részben rendszeres és vissza-visszatérő tisztátalanságuk, részben nemes kötelezettségeik miatt – nem vehetnek részt a nők. És akkor még rengeteg további kérdést nem vizsgáltunk, ami szintén ezt a véleményt erősítené.

Mindezek mellett viszont látok egy emberi-érzelmi vonatkozást is. Mindenkinek joga van (sőt!) az Örökkévalóhoz közeledni képességei és lehetőségei szerint. Elhiszem és tudomásul veszem, hogy nőkben is van olyan indíttatás, hogy imával és énekkel közeledjenek, emelkedjenek spirituálisan. Mégis látható, hogy nehezen tudnak integrálódni egy olyan feladathoz, amely évezredek óta férfitevékenység; talán ezek a nehézségek intő jelek, értelmezni kellene őket...

Mielőtt megkérdeznéd: igen, hallottam már női kántort, és van néhány jó barátom is köztük, pl. Elizabeth K. Sacks, Angela Warnick Buchdahl és Jaclyn Chemett, akik talán a legismertebbek közé tartoznak. És mindezek mellett egy általam nagyon tehetségesnek ítélt fiatal énekesnő ismerősöm is a cházánutot és az imák világát tanulmányozza.

Viszont ha már a női kántorok szóba kerültek: véleményem szerint egy

Schwezoff Dávid

női vagy egy vegyes kar közel olyan problémás kérdés imaszolgálat alatti éneklésben, hiszen női hang hallgatására kötelezi a közösséget, ami a férfiak jámborságát gyengítheti. Erről szerintem még oldalakon át tudnánk beszélni...

– Hogyan néz ki egy ilyen konferencia?

– Az előző napon gálakoncertet tartunk, itt a konferencia tagjaiból néhányan felkérést kapnak, hogy a mesterkurzusra érkező világhírű kántorokkal énekeljenek.

Másnap reggeltől a háromnapos tanácskozáson tanulási blokkok, vitatémák, tapasztalatcsere és előadások váltják egymást.

A mesterkurzusokra jelentkezőkkel a világhírű kántorok foglalkoznak. Nagy örömömre szolgál, hogy így sikerült tanulni Moshe Hasheltől, Moshe Schulhoftól, Asher Hainowitztól, Raymond Goldsteintől, Sol Zimtől, Yaakov Motzentől; szinte mindegyikük közvetlen, barátságos és nyitott volt.

A konferencia részeként van közös éneklés is, amelybe örömmel szoktuk bevonni a helyi kilét. Ez számomra mindig fantasztikus élmény, hiszen a közösség éneklése és bekapcsolódása véleményem szerint az egyik legfontosabb és elengedhetetlen eleme a „davenoló extázis – kavóne” csoportos megélésének.

– Több híres kántort is említettél az előbb. Azt gondolom, mindenkinek van egy példaképe, te kit tartasz mostanság a legnagyobb cházánnak?

– Több példaképem van, hiszen mindenkitől lehet valamit tanulni; kitől többet tudtam, kitől kevesebbet. Legfőbb példaképeim, akikkel rendszeresen van lehetőségem beszélni, tanulni is: Moshe Hashel, Joseph Malovany, Sol Zim, Asher Hainowitz, Sherwood Goffin, de a sort még hosszasan folytathatnám.

Legnagyobb kántornak egyetlen-egyet nem tudnék kiválasztani. Az biztos, hogy nem a koncertek döntenek nálam, hanem a davenolás milyensége, az alapján tudok kialakítani magamban átfogó véleményt.

– Mitől jó kántor egy jó kántor? Elég-e a jó hang és az olvasni tudás?

– Ezek fontos dolgok és elengedhetetlenek, de még ezek sem elegek. Először is a jó kántor nem kántor (tehát nem az énekhangjával dominál). Hanem „bál tfile”, ahogy a héber-arámi eredetű kifejezésből a jiddis világban hívják. Az imádság gazdája-ura, mert pontosan érti és átéli mindazt, amit szájával kimond és szívével az Örökkévaló elé tár. Ez a legfontosabb szempont, hiszen legfőbb feladata a közösség küldötteként (seliách cibur) a tőle telhető legtökéletesebb módon képviselni mindenkit az imákon keresztül (is) az Örökkévaló előtt.

Az előimádkozói pulpitusokra fel van írva, hogy „Tudd, ki előtt állsz”. Bethlen téri felkérésem köszöntésekor ezt kaptam kiemelve útravalónak Deutsch Róbert főrabbi úrtól is. Én ezt értelmezésben kiegészíteném úgy, hogy „és alázattal tudd és értsd, hogy mit mondhatsz és mondasz”.

Ez a kántorképzés komoly kihívása szerintem, hiszen a nuszách – a pontosan énekelt dallamstílusok – alkalmazása és a kántorkompozíciók tanítása nem állhat biztos alapokon, amíg a szövegi háttér és az adott imák kialakulásának, rendszerezésének háttere nem ismert. Ezért is vagyok gyakran kritikus olyan esetekben, amikor rendkívül jó hangú, de még kántori tanulmányaiknak meglehetősen az elején járó jelöltek „kántorkoncerti” színekben tetszelegnek – az előadásmódból viszont sajnos kitűnik, milyen fejlődésre lenne még szükség az alapkövetelmények eléréséhez a szövegértés és az imaértelmezés terén.

– Hogyan látod a jövőt? Lesznek itt még olyan nagyszerű kántorok, mint a Stern-Klein családok kiválóságai?

– Őszinte leszek, még akkor is, ha ezt fájó kimondani, és a túl erős kritika vádját fogom kiérdemelni. Újabb Sternek és Kleinek sajnos a közeljövőben nem várhatók szerintem. A jelenleg felnövekvő (vagy önmagát már túlértékelve felnőttnek tartó) magyar kántortársadalomban mások a prioritások. Megfordultak a trendek. Előbb lettek koncerténekesek, mint előimádkozók. Márpedig a kiváló kántorsághoz ennek pont fordítva kellene történnie, úgy gondolom. És ez nyilvánul meg az imádkozásban is. Hallgatva kollégákat, sajnos látom, hogy nem mindig értik és nem mindig tudnak azonosulni azzal, amit az ima szövege nyújt. És amíg a szövegértés, értelmezés és a nuszách-dallamtípusok készségszerű (és nem bemagolt) alkalmazása nincs meg, addig nem tudnak továbbfejlődni olyan irányba, ami a kántorkiválóságok közé emelhetné őket; hiszen improvizációs képességeik nem tudnak kiteljesedni a tárgyi tudás pótlásának szükségessége miatt, és korábbi neves cházánok kompozícióit sem tudják egyedivé varázsolni, személyessé tenni. Kívánom, hogy ez minél hamarabb dinamikusan változzon, és bízom benne, hogy néhány éven belül ezen soraim már nem lesznek aktuálisak, sőt örömmel vonnám vissza őket.

Viszont fontos egy új nemzedéket is elindítanunk. Fiatalokat, kamaszokat és gyerekeket.

Nálunk a Bethlenen nagy örömünkre 5-6 olyan fiatal srác van 5 és 15 év között, akik nagy reménységeink. Remélem, közülük legalább néhányat sokszor fogunk majd hallani gyönyörűen imádkozni. Nekik van esélyük, hogy „Sternek és Kleinek” legyenek, előttük szerintem senkinek. A mi korosztályunk feladata, hogy megszerettessük velük az Örökkévaló és az emberek szolgálatát; amit tudunk, átadjuk nekik; és bátorítsuk őket, hogy nálunk jóval több ismeretre tegyenek szert. Ez az önzetlen tanítás és támogatás hozhat újabb aranykort a magyar kántoroknak és előimádkozóknak, de leginkább a közösségeknek.

– Mesélj, mi minden történik veled mostanában a „kántorpalettán”?

– Párizsban egy szombat délelőtt a Nagy Zsinagógában imádkoztam. Nagyon jól éreztem magam, több régi és rengeteg új baráttal találkozhattam. Azt gondolom, hogy ennek lesz még folytatása, hiszen újabb szombatokra és koncertekre kaptam vendégkántori meghívásokat Franciaországba, ezenkívül Svájcba, Németországba és Angliába is.

– Hogyan képzeled el magad néhány év múlva?

– Vannak még további terveim természetesen, civil foglalkozásom mellett még többféle tanulmányt is folytatok. Két év múlvára időzítem a doktori védésemet gazdálkodástudományi területen, és szeretnék egy Szmichát is elérni remélhetőleg még az idei évben – elvégre a többévnyi jesivabeli ismeretszerzést érdemes lenne rendszerezni. Pénzintézeti vezetői munkámban pedig nagyon jó egyensúlyban érzem magam. Számomra ez a kiegyensúlyozottság a legfontosabb a mindennapok jó közérzetéhez.

– Mi mindent láthatunk-hallhatunk tőled a közeljövőben?

– Gondolataimat leginkább közösségünk fejlődésének elősegítése foglalja le. Deutsch Róbert főrabbi úrral folyamatosan igyekszünk hagyománnyá erősíteni az elmúlt évek megannyi fantasztikus kezdeményezését, amelyek egy jelentős részének szervezésében és lebonyolításában a kile aktívabb tagjai is szerepet vállalnak: „telt házas” sábbátonok Siófokon és Balatonfüreden, online és hagyományos tanulási programok, Misnafordítások, könyvtárfejlesztés stb., de ezekről teljesen részletekbe menően most nem mesélnék, hiszen a hírekből, felhívásokból sok minden kiderül. Kántorként pedig egy nemzetközi jótékonysági koncertsorozatot és az Európai Kántorszövetségben való aktív és agilis részvételt tervezek, de ezekről még tényleg semmi többet egyelőre.

– Köszönöm válaszaidat, sok kérdésre feleltél, és még több új kérdést ébresztettél. További terveid megvalósulásához és céljaid eléréséhez kérem neked a Jóteremtő sok-sok áldását és segítségét!

Z. S.

Götai Lászlóra emlékeztek Salgótarjánban

Ötödször emlékeztek meg Götai László sportvezetőről, a Magyar Olimpiai Bizottság volt Nógrád megyei küldöttéről, a hitközség egykori elnökéről Salgótarjánban, a városi tanuszodában. Az emlékversenyt a Salgótarjáni Triatlon, Hosszútávúszó és Szabadidős Klub rendezte a GDSE közreműködésével. A hosszútávúszó versenyt három távon négy korosztályban rendezték meg, összesen ötven leány és fiú iratkozott fel a rajtlistára. Megnyitóbeszédében *Götai Laura,* az öt éve elhunyt sportvezető leánya köszöntötte a résztvevőket és családtagjaikat (idén regisztrálták a legtöbb indulót), s örömét fejezte ki, hogy nem szakad meg a hagyomány. Mint mondta, ez mindenekelőtt az önkormányzatnak köszönhető, amely az anyagi feltételeket biztosította, de fontos a Palóc Úszás Alapítvány, a hitközség, *Lukács György,* illetve *Básti István* jelenlegi megyei MOB-küldött díjtámogatása is.

Kilencvenegy évesen valósíthatta meg ötvenéves álmát

Fél évszázados álmát valósította meg a Kiszomborról elszármazott, 91 esztendős Husztik György azzal, hogy egykori házánál emléktáblát avathatott dr. Bruck Dezső tiszteletére. Az orvos gyermekkorában megmentette az életét – az egész falu szerette, a holokauszt áldozata lett.

Emléktábla hirdeti a kiszombori Csatorna utca 9. számú ház falán: itt élt és gyógyított dr. Bruck Rezső orvos, akit családjával együtt 1944-ben deportáltak. A táblát nem az önkormányzat vagy valamilyen szervezet készíttette, hanem egy magánszemély, a faluból elszármazott *Husztik György.*

A 91 esztendős, most Balatonalmádiban élő férfi korábban is támogatta szülőfaluját adományokkal: a helyi bibliotékának 300 ezret adott könyvek vásárlására, az iskolának 100 ezret sportszerek beszerzésére, de olyan is előfordult, hogy egy osztályt Almádiba invitált kirándulásra.

Mint lapunknak elmondta, a táblát már legalább 50 éve szerette volna elhelyeztetni ott, ahol az orvos háza állt. Nem pusztán azért, mert az egész falu szerette, tisztelte áldozatos munkájáért, de azért is, mert gyermekkorában megmentette az életét. Akkoriban – mesélte – a falutól 4 kilométerre lévő tanyán laktak, a doktor úr pedig hónapokon át járt hozzá kerékpárral nap mint nap esőben, hóban, hogy kezelje. Jellemző, hogy a zsidóüldözés idején a

Urbancsok Zsolt (balról), Husztik György, Szegvári Ernőné és Báron Zsuzsanna

tanyák lakói felajánlották, hogy családjával együtt elbújtatják, ő azonban azt mondta, osztozni akar a sorsban, ami a népének jut.

Husztik György ebben az időben katona volt. Amikor hazatért, megdöbbenve értesült arról, hogy az orvost családjával együtt deportálták, és – úgy tudja – még úton Újszeged felé valamennyien öngyilkosok lettek. Nem sokkal később Husztik György és családja lett üldözött: elvették két tanyájukat, földjeiket, édesapját és őt is elhurcolták. Élete ennek ellenére végül szerencsésen alakult: gyári munkás lett, majd a ranglétrán felfelé haladva műhelyvezetőként ment nyugdíjba – az orvost, aki az életét megmentette, sosem tudta elfelejteni.

Az emléktáblát *Szegvári Ernőné* polgármester, a makói zsidó közösséget képviselő *Báron Zsuzsanna* ügyvéd és a Makó környéki zsidóság kulturális hagyományait ápoló Dr. Kecskeméti Ármin Egyesület elnöke, *Urbancsok Zsolt* társaságában avatta most fel. Az orvos keresztneve egyébként ezen Rezsőként szerepel, mert Husztik úr így emlékszik rá, a levéltári dokumentumok szerint azonban Dezsőnek hívták.

Szabó Imre (delmagyar.hu)

Dr. Bruck Dezső Zomboron született 1897-ben. Tanulmányait Szegeden, Budapesten és Bécsben végezte, praxisa mellett tudományos szakírói munkát is végzett az elmekórtan területén. Az első világháborúban 1915-től valamennyi fronton harcolt, és több kitüntetést kapott – tudtuk meg Urbancsok Zsolttól, aki a makói levéltár igazgatója. A köztiszteletnek örvendő orvost és családját – más zsidó származásúakkal együtt – 1944. június 16-án deportálták.

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az On családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Tóratekercsek, tfilinek és mezüzék számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jerusálmi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, telefonszám: 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m2-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, telkes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²) . Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT,** 12 személyes evőeszközkészletet, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meisseni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretert, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN.** Díjtalan kiszállás, értékbecslés, vidékre is. **ÜZLET: XI. KER., MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉR 16. 201-6188, 06-20-323-4104.**

Életjáradéki szerződést kötnék nyolcadik kerületi (Blaha Lujza tér melletti), 55 négyzetméteres, pompás lakásért. Készpénz + járadék. Csak leinformálható, megbízható e-mailekre válaszolok. zsani01@t-online.hu

Társasházak karbantartását, kőművesmunkákat, festést, padlások, pincék, lépcsőházak takarítását vállalom. 06-70-216-0234.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Antik csillár javítása, eladása. 321-2972.

Vizes falak utólagos szigetelése, műszeres falnedvességmérés. Szántó Szigetelő Vállalkozás, 06-30-950-1306, www.falszigeteles.hu

Személyszállítást, felügyeletet, kíséretet vállal leinformálható, korrekt, gépkocsival rendelkező fiatalember. Tel.: 257-3077, 06-30-977-7016.

KASTÉLYSZÁLLÓK, KÚRIÁK, figyelem! Elegáns cseresznyefa barokk szalongarnitúra eladó 1944-ből, 11 db-os, megkímélt, felújításra szorul. Irányár 300 000 Ft. 06-20-385-5035, Pécs.

Önkéntes munka Izraelben! Mindenki segítségére szükség van! Feltétel: megvásárolt repülőjegy! A következő csoportok időpontja: augusztus 19.–szeptember 9. és október 14.–november 4. Jelentkezni: 06-20-233-8454, lljano@freemail.hu

Nagymező utcában 120 m²-es, galériázható szép üzlet – esetleg a fölötte lévő 120 m²-es, összenyitható lakással – eladó vagy hosszú távra kiadó. Tel.: 06-20-943-6613.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay–Murányi u. sarok. Jung Péter, www.jungoras.hu

Városliget melletti, 86 m²-es, 2 szoba + 2 félszobás, erkélyes, felújításra szoruló lakás áron alul, sürgősen eladó. Tel.: 06-30-716-0168.

ÚJ ANNA OPTIKA! Örömmel értesítjük meglévő és új vásárlóinkat, hogy megnyitottuk legújabb üzletünket a Dohány utcai zsinagóga mellett. Óriási nyitási akció: SZEMÜVEGKERETEK 70% ENGEDMÉNNYEL! Budapest VII., Wesselényi u. 2. Tel.: 321-1232. www.annaoptika.hu

HÁZASSÁG

65 éves, nyugdíjas férfi vagyok. Keresem azt a korban hozzám illő hölgyet, aki szereti a komolyzenét, könnyűzenét. Valamikor én is hivatásos zongorista voltam, ma is játszom néha. 06-20-322-3541.

Salom komoly társközvetítő. Tel.: 06-20-934-9523, Fülöp Zsuzsa. E-mail: zsuzsa194705@t-online.hu

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év
USA és Izrael: 6240 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomtatás:
VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.
ISSSN 0133-1353

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Júl. 6.	Szombat reggel Júl. 7.	Péntek este Júl. 13.	Szombat reggel Júl. 14.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.30	19.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.30	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.35	8.00	20.30	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.35	9.00	20.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.25	8.00	20.25	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Július 6. péntek	Támmuz 16.	Gyertyagyújtás: 8.24
Július 7. szombat	Támmuz 17.	Szombat kimenetele: 9.43
Július 8. vasárnap	Támmuz 18.	Sivá ászár bötámmuz böjt
Július 13. péntek	Támmuz 23.	Gyertyagyújtás: 8.20
Július 14. szombat	Támmuz 24.	Szombat kimenetele: 9.37
		Újholdhirdetés

Mártír-istentiszteletek 2012

Július 8.		
Karcag	11.00	temető, zsinagóga
Soroksár	9.00	temető
Erzsébet	10.15	temető
Csepel	11.30	temető
Sopron	11.00	temető
Szombathely	11.00	imaterem
	12.00	emlékfal
	12.45	temető
Szekszárd	10.30	Babits Mihály Műv. Ház
Július 15.		
Pápa	10.30	zsinagóga
Rákospalota, Pestújhely, Újpest	18.00	zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges.

Meghalt Slomo Marom

Hosszú betegség után Izraelben elhunyt Marosi Tamás (Slomo Marom). Az 1929-ben Budapesten született, soátúlélő Marosi a háború után – miután családját elpusztították – kedvesével, későbbi feleségével, Chava Marommal Izraelbe vándorolt. Családot is ott alapított, két gyereke született, hosszú évekig a külügyminisztérium diplomatájaként dolgozott. A diplomáciai kapcsolat újrafelvételétől ő volt Izrael első magyarországi nagykövete.

Keren Hayesod – United Israel Appeal

2.

קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל
Keren Hayesod - United Israel Appeal

Gyorssegély válsághelyzetekben

Az évek alatt a Keren Hayesod megnőtt és globális szervezetté vált, több mint hatvan kampányt működtet a világ negyven országában. E kampányok jelentős részében aktív szerepet vállal a szervezet *női tagozata,* valamint *a fiatal vezetőség* tagozat. A KH kitűnő vezetői és aktivistái segítségével öt kontinensre kiterjedő együttműködési hálózatot működtet, melynek fő célja, hogy erősítse a szétszóratásban élő zsidó közösségek kapcsolatát nemzeti otthonukkal.

A szervezet 90 éves múltja alatt a KH támogatói bizonyították, hogy mindig készek Izrael Állam megsegítésére hirtelen támadt szükséghelyzetekben, legyen ez háború, biztonsági vészhelyzet vagy bármilyen más válság. Ennek eklatáns példáját láthattuk a Karmel hegyen 2010 decemberében pusztító katasztrofális hatású erdőtűz idején. A KH-UIA azonnal kampányt indított a károsultak megsegítésére, melynek része volt többek között a sérült tűzoltók gyógykezelése, a traumatizált gyerekek és fiatalok számára programok szervezése és a lángok martalékává lett Yemin Orde Ifjúsági Falu újjáépítésére adott anyagi támogatás.

„A Keren Hayesod rendkívül hálás támogatói ezreinek, akik Izrael és a Karmel segítségére siettek a katasztrófa alatt és azt követően” – mondta a KH elnöke, Eliezer (Moodi) Sandberg.

A jövő

Az előbb említetthez hasonló, rendkívüli gyűjtések kiegészítik a KH rendszeres évi kampányait, amelyek a szervezet minden évi forrásteremtő erőfeszítéseinek alapját képezik. A támogatók számára lehetőség van „tervezett adományozásra” hagyatéki és alapítványi letétek létrehozatalával. E módszer megteremti az adományozó számára a lehetőséget egy olyan alap létrehozatalán keresztül, mely mindörökre megőrzi az adományozó emlékét, hogy hozzájáruljon Izrael és a zsidó nép folyamatos megsegítéséhez.

Küldetésünk

A Keren Hayesod a világ zsidó közösségeivel közösen igyekszik segíteni Izrael Állam és az izraeli társadalom nemzeti prioritásainak megvalósítását. A kiemelt prioritások közé tartoznak: a gyenge közösségek erősítése, a hátrányos helyzetű és a perifériákon élő fiatalok oktatása, a bevándorlás bátorítása, a diaszpórában élő fiatalok kötődésének erősítése a zsidó közösséghez, illetve Izraelhez.

A bevándorlás és a bevándorlók integrálásának segítése

A Keren Hayesod egyik partnerszervezetével, a Jewish Agency for Israellel közösen számos programot indított, melyek sikeresen segítették Izrael társadalmilag és anyagilag hátrányos helyzetben lévő lakosainak egy részét egyéni képességeik és álmaik megvalósításában, és abban, hogy ezáltal az izraeli társadalom produktív tagjaivá válhassanak. A támogatásunkat élvezők jelentős része bevándorló családokban született, vagy munkaképtelen idős bevándorló, akik közül sokan holokauszttúlélők.

A diaszpórában élő zsidó fiatalok megszólítása

A jövő zsidó vezetői utánpótlásának képzéséhez és a zsidó nép fennmaradásának biztosításához kulcsfontosságú elem a fiatalok Izraellel, illetve a zsidó közösséggel való kapcsolatának erősítése. A KH-UIA támogatói zsidó fiatalok százezreit segítik abban, hogy hosszú időtartamú formális és informális oktatási programokon keresztül megismerhessék Izrael valódi arcát.

A nemzeti prioritás programjai az izraeli Miniszterelnöki Hivatallal együttműködésben

Izrael miniszterelnöke a KH-UIA támogatóit arra kérte, hogy segítsék Izraelt és a világ zsidó közösségeit az előttük álló kihívásokra való válaszadásban. E kihívások egy része olyan területeket érint, amelyeken a KH-UIA már régóta gyakorolja tevékenységét, egy másik részük viszont Izrael és a világ zsidósága számára döntő fontosságú új területeken található.

Új irányok

Az egyik nagy új projekt célja a nemzeti örökség részét képező történelmi helyek feltárása és állagának megőrzése, hiszen ezek jelentős mértékben segítik az Izrael és a zsidó nép közötti mély történelmi és kulturális kapcsolat megismerését. E program nagyban hozzájárul az Izrael legitimitásának megkérdőjelezésére irányuló törekvések elleni sikeres harchoz.

Egy másik nagy jelentőségű program az alternatív energiaforrások kiaknázásának fejlesztését célozza. E projekt sikere segíti Izrael gazdaságát és technológiájának fejlődését, valamint hozzájárul az olajtól, valamint az Izraellel szemben ellenséges olajkitermelő országoktól való világméretű függés csökkentéséhez.

A KH-UIA programjait napjaink Izraelje és a zsidó világ új szükségleteihez igazítjuk hozzá. Célunk olyan társadalmi, kulturális és oktatási keretek teremtése, amelyek a zsidó nép Izraelben és a világ bármely más területén élő tagjainak javát szolgálják.

www.kh-uia.org.il
elikei@yahoo.com
Tel.: +36-30-715-4136
Látogassa meg Facebook-oldalunkat!

Eli Keidar

Chászene „helyett” chátuná Nyíregyházán

5772. sziván hó 24-e különleges nap volt a hitközség életében: közel 40 év után esküvőt tartottak. *Neumann Mónika* és *Chanan Nuszinovics* életük egyik legfontosabb döntésének helyszínéül a nyíregyházi zsinagógát választották.

Mónika, *Neumann Gábor* országos hírű labdarúgóedző leánya és Chanan, akinek édesapja a jeruzsálemi Hadasza kórház orvosa, Debrecenben ismerkedett meg egymással. Chanan az ottani egyetem orvostanhallgatója volt. Mónika hébertanárt keresett, frissen tartani a Szentföldön már megszerzett tudását. Szerelem szövődött közöttük.

Mónika Izraelben szerezte építészdiplomáját, míg Chanan Magyarországon tanulta az orvoslást. Miután a fiú befejezte az egyetemet, visszament Izraelbe, és követte őt Mónika is.

Döntésüket, hogy összekötik életüket, Nyíregyházán pecsételték meg. Mónika vágya az volt, hogy szülővárosa impozáns zsinagógájában legyen az esküvőjük.

Aser Ehrenfeld debreceni főrabbi végezte a szertartást és mondta el az áldásokat a chupá alatt álló, meghatódott ifjú párra.

A templom megtelt ünneplő nyíregyháziakkal, zsidók és nem zsidók együtt tapsoltak. A pohártörés után együtt kiáltották: mázál tov!

Sok boldogságot, Mónika és Chanan!

Dr. Klein Éva

SPÁNN GÁBOR

A láb

Az „Ezt írja meg, szerkesztő úr!” kezdetű ajánlást már sokszor és sokféleképpen hallottam életemben. Így kezdte történetét jó pár évtizeddel ezelőtt Zoli barátom is. Zoli vágó volt a megboldogult Magyar Televíziónál, méghozzá a legjobbak közé tartozó. Szívesen dolgoztak vele rendezők és vágóasszisztensek is, mert ragyogó szakember volt, kreatív, és ehhez még emberileg is nagyon szerethető. Zoli zsidónak született, és zsidósága ezzel véget is ért. Tudniillik szülei, akik még gyakorló zsidók voltak, abban a speciális magyar zsidó betegségben szenvedtek, amit úgy lehet megfogalmazni: „erre a világra még egy zsidó gyereket nem szülünk”. És mivel Zoli háborús gyerek volt, tartották is magukat ehhez. Magyarosították családnevüket és tudatukat is. Zoli az ateizmus mint államvallás jegyében nőtt fel, így a zsidósághoz csak genetikus köze volt. Én szerettem mint kollégát, mint barátot, és csodáltam mint életművészt.

Zolinak négy szenvedélye volt a szakmán kívül: a kártya, az ital, a nők és a cigaretta. Úgyhogy el lehet mondani róla, nem élt ingerszegény környezetben. Áldott természetű felesége három szenvedélyét mosolyogva tolerálta. A cigaretta volt az egyetlen, amit üldözött és tiltott egész életben. Erre minden oka megvolt. Tudniillik első három bűnéért Zoli talán csak az égben bűnhődött (ha egyáltalán oda jutott), de a láncdohányosság árát még fiatalon megfizette.

Mégpedig a jobb lábával térdtől lefelé. Harmincéves korára olyan érszűkületes volt a lába, hogy a tudomány akkori állása szerint ezt csak amputálni tudták azzal a megjegyzéssel, hogy ha élni akar, dobja el a cigarettát. Zoli élni akart, de a saját elve szerint: inkább élek keveset, a gyertyát két oldalról égetve, mint hosszan, unalmasan, takaréklángon.

Amikor én megismertem a tévében, már rutinos műlábas volt. Egyetlen olyan rokkant ismerősöm, aki majdnem olyan tökéletesen használta a műlábát, mint más az igazit. Zoli úgy táncolt, mint bármely parkett-táncos egészségesen. Az akkor kuriózumnak számító, nyugatról beszerzett autóját sem engedte átalakíttatni, folyton hangoztatva: ez, öregem, Opel, és nem Velorex! Itt jön a története. Késő estig dolgozott a tévében, valami művészfilmet vágott. Munka előtt felesége parancsára bevásárolt, többek között eltenni való paprikát, paradicsomot, és betette kocsija csomagtartójába az anyósa által főzött, nagy, 5 literes üvegekben tárolt paradicsomlevet is. Késő este indult haza, s egy rosszul kivilágított egyenrangú útkereszteződésben a ritkás forgalom egyik hülye résztvevője nem adott neki elsőbbséget. A csattanás hatalmas volt, mindkét autó rettenetesen összetört. Zoli kizuhant saját kocsijából, kezében a kormánnyal, és annak ellenére, hogy ő néhány métert erre repült, műlába pedig más irányba, egy pár horzsoláson kívül nagyobb baja nem történt. Mint mesélte, a vásárolt holmi megbosszulta magát. Többek között eltört a két 5 literes paradicsomleves üveg is, és Zolit beterítette a trutyi.

A mentők sietve értek a helyszínre. Mint nevetés közben könnyeivel küszködve mesélte, kezdő kis mentőorvosnő intézkedett. A rosszul világított sarkon azt látta, hogy ül egy férfi félig fekvő helyzetben a járda szélén, egyik lába hiányzik, és nyakig véres. A doktornő sikoltva utasította mentőtisztjét: azonnal szólj be a központba, ide esetkocsi kell, fél lábát vesztette a beteg, mi csak az elvérzést tudjuk megakadályozni. Rohant a kötszerrel Zolihoz, aki megpróbálta elmagyarázni a helyzetet. Keressék meg a lábát, mert neki az megvan, és nem érte most semmi komoly baj. A doktornő rászólt, sokkos állapotban ne beszéljen, és rögtön el is altatta. Zoli a traumatológián ébredt föl másnap reggel. Az ágya szélén ült a sebészet főorvosa, aki természetesen beszállítása és megmosdatása után pár perccel rájött, hogy a jobb térdén sok éve begyógyult csonk van, és részükről semmilyen beavatkozás nem szükséges.

Miután együtt kiröhögték magukat a beteggel, Zoli bejelentette, egyetlen kérése van: sürgősen adják vissza a műlábát! Az orvos egy lélekbúvár bölcsességével válaszolt. Elvtárs! Az a műláb lent van nálunk a raktárban, de használhatatlan. Ezer darabra tört, majd adunk javaslatot, hogy újra kimehessen az NDK-ba, ők készítik a legjobbat ebben a műfajban. Csak nem akar otthon mementóként nézegetni egy használhatatlan alsó lábszárat!? Zoli türelmesen meghallgatta, és válasza eltökélt volt: Főorvos elvtárs! Kérem szépen, hogy azt az összetört lábat mindenképp adják vissza nekem! Miután látta az orvos szemén, hogy az újabb nyugtatóinjekciót készül beadni neki, elmagyarázta: egyetlen szenvedélye, a láncdohányosság szúrja felesége szemét. Otthon tiltott a cigaretta, ezért ő a nyugatról becsempészett egész cigarettakészletét a műlábban tartotta. Könyörög, nézzék meg, hátha maradt valamennyi.

Az orvos megígérte, hogy intézkedik, de kifelé menet még visszaszólt: Elvtikém! Maga tegnap éjjel újraszületett! Nem lenne ez jó alkalom arra, hogy bevallja drága feleségének a bűnét, és valóban leszokjon a cigiről?

Ekkor Zoli egy pillanatra újra zsidó lett, így szólt: Tudja, főorvos úr, egy zsidó ember önként sosem megy házhoz córeszért...

Hacsek és Sajó

Hacsek: Üdvözlöm, ha nem is örömmel, Sajókám!

Sajó: Ugyanezt érzem, Hacsek!

Hacsek: Mondja, volt maga flesmobon?

Sajó: Neeem! Mi Füreden szoktunk nyaralni! De hol van ez a flesmob?

Hacsek: Most hülyéskedik vagy enynyire retardált, hogy nem tudja, mi az? Nem halad a korral! (és nem süt Váncza sütőporral – haha)

Sajó: Hallgatom!

Hacsek: Néhány hete a fészbukon elhívtak mindenkit flesmobra!

Sajó: Ha megkérhetem, én nem vagyok egy soviniszta, de ha lehetne, magyarul beszéljen!

Hacsek: Nos, a lényeg! A sok antiszemita jelenség ellen a Képviselőház előtt vagy száz fiatal kitűzte magára a sárga csillagot, feltették a kezüket, és így tiltakoztak a Duna-parton! Micsoda látvány volt!

Sajó: Tovább, tovább, nagyon érdekes!

Hacsek: Akkor odalépett hozzájuk egy Pintér-fiú, és kérte az engedélyt, valamint felszólította őket, hogy vegyék le a tiltott önkényuralmi jelképet magukról!

Sajó: A hatágú csillagot???

Hacsek: Igen! De rendes volt, mert az ifjú rabbi kérésére megszámolta az ágakat: 1, 2, 3, 4, 5 – 6! Ekkor rájött, hogy 1 ágat tévedett!

Sajó: És milyen hatása volt ennek a micsodának?

Hacsek: Váratlanul nagy volt a hatás! A nyilas portálok közölték a képet, és kommentjeikben arra célozgattak, hogy akár véglegesen is viselhetik a csillagot, és várják be, míg kijön a holokauszt korabeli kijárási tilalom-rendelet, és akkor csak 10-től 16 óráig lehetnek az utcán!

Sajó: Nahát!

Hacsek: De ez még semmi! Képzelje, a szomszédom, szegény Rózsi néni (85 + bis 120!) pont arra battyogott kétes tisztaságú polietilén táskájában némi vacsoráravalóval a közelben lévő zsidó idősek napközijéből. Amikor közelebb ment, felismerte egyetlen drága unokáját, amint az sárga csillaggal a ruháján feltett kézzel a Duna-parton áll!

Sajó: Hát én elájultam volna, Hacsek!

Hacsek: Nos, ő is ezt tette! A mentők percek alatt ott voltak!

Sajó: Mondja, Hacsek, mi a véleménye arról, hogy a rabbik évtizedek óta törik a fejüket, hogyan csábítsák a fiatalokat a zsinagógába!

Hacsek: Ez így van! De mindez elakad az ötletelés szintjén, mivel bármi „húzós” jut eszükbe, azt tiltja a Tóra! De mire gondol?

Sajó: Hát csak arra, hogy az Új Életben közölt imaidők helyett a fészbukon kéne meghirdetni: a Sas utcai zsiniben 8-kor sábbátmenyasszony-fogadás lesz flesmob keretében! Gyertek el!

Zév

Minden jó, ha a vége jó, avagy a „megfilmesített megila”

Az m1-en láttam egy filmet, és olyan címet viselt, amelyből azonnal nem következett, hogy ez a zsidókról (is) szól. Az Egy éjszaka a királlyal romantikus, fordulatokkal átszőtt történelmi film. Alapjául az Ószövetség egyik része, Eszter könyve szolgál. A bibliai történetet csak a közepe táján kezdtem megérteni (nem tanulmányoztam mostanában Eszter könyvét), de aztán összeállt kerek egésszé, és hagytam magam bevinni az ókori kalandok kellős közepébe. Azt nem nagyon szerettem, hogy Saul nem fogad szót Sámuel profétának, és megkíméli a király életét. Ám a feleségének sikerül elszöknie, és fiát, Hámánt úgy neveli, hogy álljon bosszút a Perzsiában élő zsidókon.

Közben megismerjük a szépséges Hadasszát (akiből később Eszter lesz) és bácsikáját, akik Perzsiában, a legnagyobb szeretetben és bibliai okosságokat mondva élik hétköznapinak nem mondható életüket. Hadassza Jeruzsálembe vágyik, állandóan tervezi, hogy csatlakozik egy karavánhoz, de hát a kalandfilm méltán viseli magán e műfaji megjelölést. Kiderül, hogy Xerxész király útilaput kötött felesége talpára, mivel az nem fogadott szót. Így aztán a királynak új feleség után kell néznie. No nem személyesen: eunuchok, katonák szedik össze a környék eladósorban lévő lányait. Persze a fiatal férfiakat is, mert némi eunuchhiány is mutatkozik az udvarnál. Hadasszának bácsikája azt ajánlja, hogy viselje az Eszter nevet, és ne fedje fel zsidó létét. Így aztán az okos és szépséges Eszter bekerül a kiválasztandók közé. Olyan volt a felkészülés, mint egy mai szépségkirálynő-választás. Ők már akkor bevezették az intelligenciatesztet. Tudni akarták, hogy az illető hölgy hány nyelvet beszél és mennyire jártas irodalmi kérdésekben. A lányok illatos fürdőkben, gyöngyhímzéses ruhákban várták a nagy kiválasztást. Némelyikük annyi ékszert tett magára, hogy lépni sem tudott.

Eszter tiszta erőből meghódítja Xerxész szívét. Nem vet be semmi hamisat, érzelmei őszinték. Csak egyetlen dolgot nem vall be: hovatartozását. Így lesz belőle a perzsák királynője.

Igen ám, de szerelem ide vagy oda, Hámán egyetlen percig sem tétlenkedik, régi vágyát, a zsidók kiirtását napirenden tartja. Beédesgeti magát a királyi udvarba, ahol mint ellenzék állandóan fúrja a zsidókat, majd herceggé nevezi ki őt a király, és megbízza seregei vezetésével.

Eszter nagy lépésre készül. Bár hívás nélkül nem léphetne a király elé (borzasztó szigorú paragrafusok voltak perzsáéknál), mégis megteszi. A zsidók kiirtása előtti estén meghívja férjét vacsorára. Sajnos vele megy a felesleges harmadik, Hámán is. A szerelmes nő bevallja a királynak a származását. És könyörögve kéri, hogy ne irtsa ki a népét. A szerelem a király szívében is újra fellobban. Hámán akasztófára kerül. Öleli egymást király és királynő. Igazi happy end. Eszter több ezer évvel ezelőtti tette elévülhetetlen, ma sem lehet hála nélkül gondolni rá. Ugyanis ott és akkor megmenekültünk.

Hadasszát a szépséges *Tiffany Dupont,* a szerelmes Xerxészt *Luke Gross,* Sámuelt *Peter O'Toole,* míg Mémukánt *Omar Sharif* alakítja a filmben.

Bozsán Eta

Megemlékezés olimpiai mozgalmunk elindítójáról

Ahogy közeledik a londoni nyári olimpiai játékok, egyre érezhetőbbé válik világszerte a felfokozott érdeklődés. Ennek apropóján emlékezünk vissza az újkori olimpiai mozgalom indulására.

Immár 117 éve, hogy megkezdte működését a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB). Bizony hosszú idő telt el azóta, és a harmadik évezredre már ez a szervezet vette át a hazai sportirányítást. Nemcsak a jelen, de a múlt században sem írtak a lapok arról, hogy nemzeti olimpiai bizottságunk megalakulásában milyen szerepet játszott dr. Kemény Ferenc. Sokan nem tudják, hogy Nagybecskereken jött a világra, zsidó szülők gyermekeként. Születési anyakönyvi kivonatában ekkor még Kohnként szerepelt. Édesapja jómódú terménykereskedő volt, így kötelező iskolájának befejezése után megengedhették maguknak, hogy külföldön is végezzen tanulmányokat. Stuttgartban is tanult, majd katonai szolgálatot látott el. Tökéletesen beszélt németül, franciául és angolul. Fegyveres szolgálatát befejezve, a ciszterci rend egri gimnáziumában tanárként dolgozott. Áldozatos munkájának is köszönhető, hogy főreáliskolává fejlődött az intézmény.

Párizsi tanulmányai során találkozott Pierre de Coubertinnel, a későbbi újkori olimpiai játékok elindítójával. Hamar barátoknak tekintették egymást. Itt ismerte meg Coubertin báró elképzeléseit arról, hogy az ókori játékok mintájára valósuljon meg az ifjúság részére az újkorban is ez a versenyforma. Terveibe beavatta Kemény Ferencet, aki hazajövetele után – miközben állandó levelezésben voltak – kezdeményezte nemzeti olimpiai bizottságunk létrehozását. A hivatalos megalakulásra 1895 decemberében került sor. Dédelgetett

álma, hogy Budapesten legyenek az első nyári olimpiai játékok versenyei, kudarcot vallott az akkori kultuszminisztérium bürokratikus és maradi felfogású tisztviselői miatt, akik még „fejletlennek” tartották hazánkat egy ilyen nagyszabású nemzetközi sportesemény megrendezésére. Mint köztudott, 1896-ban aztán Athénben voltak az első olimpiai játékok, ahol két aranyat szerzett a szintén zsidó származású Hajós (Guttmann) Alfréd úszónk. A későbbi olimpiák szerényebb eredményei miatt oktalan támadásokkal kellett szembenéznie. Itt jegyezzük meg, hogy számos sportolónk sikerrel állta meg a helyét az egyre erősödő nemzetközi vetélkedésben. A viszonylag gyengébb szereplés okát mégis a nyakába varrták. Ekkor döntött úgy, hogy lemond mind a hazai, mind a nemzetközi olimpiai bizottsági tagságáról. Erről értesítette barátját, Coubertint, aki sajnálatát fejezte ki döntése miatt (1907).

Visszatért a tanári pályára, és publicisztikai tevékenységet folytatott. Jóval később szerkesztője volt az első Pedagógiai Lexikonnak.

Lévai György